

preliminary version to print; corrected 8-2013; revised 2015

(version préliminaire; corrigée 08-2013, et révisée en 2015)

Kuloceliε Gbù?ɔrɔ Ɔ́nuyɔ Sεβε

1

Sεβε Péliwe

Ɔ́n 1-41

Fundaanra yē siensinwε mé wè

¹ Sien Ɔ́áà wi wè ne tári sienpiiwe sienjuuro nē dè?,
Ɔ́áà wi wè ne yèrí kapiigbi?ilile koligo nī gè?,
né mieni wi wè ne tèní sienti?ele gboli nī lè?
fundaanra yē kire sien mé wè.

² Nè sí ki ya?a,
Yewe* fàn?a kaju?ulo keli nī wii ne fundaanra ta?a,
níe fàn?a kaju?ulo cògí gèle níe ke nyu pìlige né cenvugo.

³ Wii bè tiige tíele gàa pe 'córi lakoligo táanni gè.
Ki nìe sengi ki senlele nī lè; ki wεre ti wè wù?ɔrɔ?
Gàa wi kpín?ini gè, ki mieni nê nyuɔ.

⁴ Bà sì bè? ki yē né sienpiiwe ní wè?:
wii bè sísumɔ tíele bàa káfalige kii ne cεrigi bè.

⁵ Kire kenme nē sienpiiwe wiǐ gbè yéri kàyu?ujuudi?ε nī gè?,
né kapiigbi?iliwe ní wè, siensinmine gboli nī lè?.

⁶ Yewe nyéni siensinmine koligo cén gè.
Nè ki ya?a sienpiile koligo kire ne waa né pe ní pùunnidi?ε nī.

2

Yewe nyénì kùlofòli téngé wè

¹ Gáa kenme nē kùlogolo kiyē ne kiyē gbun?uni ne tùngú mme gè ?

Gáa nē sienne bálì piyē ne kún?ori ne mári wa?ana ?

² Gáa nē dàala ni kùlofòlilo pe 'yè ?

Gáa nē sienkpolilo pe piye nya?a ne nyu né nyu le Yewe* nē wè,
né wi siennyienegonwo* ní wè ?^a

³ Pe 'ki juu né jo: «We- pe nègejoliyo celile yè!

We- pe mà?agele wáa gèle liilige!»

⁴ ñàa wi 'ténì nyì?ene nī lè wi kácun?o nē gè, wī ne pe tí?e.

Kàfòli wī ne wī nyíene pe nē.

⁵ A wi fungo ki 'yè kpu?o pe kúrugú, a wi 'juu né pe ní,

a pe 'fíe kpu?o wi funyerige kenme nē bè.

⁶ A wi sí ki juu pe mé né jo: «Mi tíme wè, mi nyénì mi kùlofòli téngé wè

Siyon* nyagurugo nē gè, mi nyaguruwalidengege nē gè.»

⁷ Mi wè, kùlofòli wè, m'bé fàn?a kaala jáari lè:

«A Yewe 'mi yè: «Muo yē mi jaa, pàngé gè, mi wī mi nyénì muo sii.^b

⁸ Ma mi náari; m'bé kùlogolo ken gèle muo mé korigo;

né dàala lá?agele ke mieni ní, muo bé ni taa.

⁹ Muo bé pe kabari né fàn?afòli tim?ri kàgbiile ní lè;

muo bé pe mu?oro bè cuuro kàjoli tíele.» »

¹⁰ Bà sí ki yē gè, yeli kùlofòlilo bèle, ye- yìye cò díe? !

Ye- sícilige taa, yeli bálì biéle kùlogolo yieginine bèle dàala nē lè.

¹¹ Yeri baara Yewe mé; yeri wi fi?é !

Yeri fundaanra kpín?ini, yeri fún !

¹² Ye- káguro cáan jaafòli wi yi?e mé gè,

kire ga buu wi fungo ki fãga yè yeli kúrugú?

^a2.2 Koliyo nyàa wu?u gè 1-2, ki 'juu baa Kakpi 4.25-26. Kire tí?e nī gè, tundunmino piyē ne kunugi ne sienre dáa nyu dè bè ki tìe kenme bī nē sienne pe 'bìe ki nē bè Zezi cíi wè.

^b2.7 Koligo gáa ki 'juu baa Kakpi 13.33, né Eb 1.5, 5.5 Zuufulo mé bèle, kùlofòli wi yé puu Yewe baakuwo né ní Yewe jaa (wéli baa 2Sam 7.5,14).

dí yeli sí kùu koligo nē gè?
Né ki cén, lèlè ó lèlè nī wi funyerige ki nē cò
bè kàsùn tíelè yeli kúrugu.

Sienne báli pe sèni lí?ire jó wi láara wè, fundaanra yē pe mé !

3

Yewe wiī ne sien suu

¹ *Dawuda* ḡúnudan?a gī gàa pe ḡú né yakpuɔnrɔ ní dè. Lèlè lī nī wi puu ne fé wi jaa Abisalɔmī^c nē wè.*

² Yewe* yo, mi pienne pe tōni yē nì?ebele díe? !

Piyē nì?ene, bàli pe 'yè mi kúrugu bèle !

³ Piyē nì?ene, bàli pe ki nyu né jo:

«Suɔdi?e ní wè tíin wi mé Kulocelié táanni wè? !» Ye- ḡó cè.

⁴ Nè ki ya?a muɔ Yewe wè, muɔ yē mi timɔsigege*

ne mi ci?ige ne wéli li?egele ke mieni nī;

muɔ yē mi kpu?ɔrɔ taadi?e;

muɔ ma mi ken mi ne tári nyùgo ní gè yèrige.

⁵ Mi 'kòkuugbuɔlɔ wáa Yewe kúrugu wè,

a wi 'lú?u m'mé wi nyagurugo nē gè gàa gī wàlidengegge gè !

Ye- ḡó cè.

⁶ Mi wè, mi 'sine nè ḡóni;

ba mi 'yè wè, mi ne ki nyaa Yewe nyénì mi tu?ɔ.

⁷ Kire nē mi wè ne fi?é sienni?ebogo gáa nē gè?,

bàli pe 'yéri nè mi mà?a nè su?u bè tún né mi ní wè.

⁸ Yè yo, Yewe ! Ma mi suɔ, mi Kulocelié !

Né ki cén muɔ ne kadaala kpúɔn mi leguulo pe gbandeliye nē yè,

^c3.1 Wéli baa 2Sam 15.13-37.

muo ne sienpiile pe gàn?ana kabari gèle.

⁹ Je Yewe mé suɔɔ ni 'kón !

Yewe, muo kajènge kiī muo sienne nē bèle. *Ye- ηó cè.*

4

Yewe wire wi 'yanyige kan?a gè

¹ *Ἡ ἰνυμινω γιεγινιωε wu?u gī. Dawuda* ἡ ἰνυδαν?a gī gāa pe ἡ ἰ né yakpuɔnri ní dè, gɔrilo bèle.*

² A mi 'muo yeri wè, ma mi náarige cò gè,

ʔé mi Kulocelie, muo ḡàà ma tàn?a kan?a mi mé wè !

Kaala náà nī lè nàa ni 'mi còri lè, -mi líe ma téngε larigbu?ɔ káà nī.

-Muo kacènge tìe gè mi nē; ma sí mi náarige lú?u gè.

³ Yeli sienne bèle, lèle jori nī yeli bé ní de mi mí?ε córi gè ?

Lèle jori nī nyùgofun keke ke bé yeli déni,

dí yeli sí ta?a káfinεε kúrugu dè ? *Ye- ηó cè.*

⁴ Ye- ki cén Yewe* nyénì wi téngεε sien wàli wè nè téngε wìi tíime wuu.

Yewe wire tíime ne lúru mi mé a mi gbèni wi yeri wè.

⁵ A yeli funyo yi 'yè, ye fāga kapiile kpí?ile? !^d

Ye- sòngi yeli funyo nī yè yeli yasinεε nē dè, yé pìiri. *Ye- ηó cè.*

⁶ Yeri kakuɔɔ yajuuro kpúu dè dàa wi 'tìe dè wi Fàn?a Kaseβεgele* nī gèle,

ye- yeli sòngiro ta?a dè Yewe nē.

⁷ Sienni?εme ne ki nyu né jo: «Ἡáa wi bé kacènge kpí?ile weli nē ?»

ʔé Yewe! -Weli wéli né funjènge ní gè yo !

⁸ Muo ne fundaanra nyógi mi nī

nè tóri bìli nē pe sí yaliire taa nì?εε dè,

lèle líi nī pe ερεzen* sunvɔnbɔ pi cí ne fúu bè.

^d4.5 Ki sienεε ti 'juu baa Efe 4.26.

⁹Yanyige kire nī mi ne síné nè fali nè ñóni,
né ki cén, Yewe muo nigbe wī muo nê mi mà?a nè su?u,
yakaa fãa ga mi taa?.

5

Yewe, ma mi suo káfinerefolilo mé bèle !

¹ *Ἡ ἰνυμινω̄ yisginiwe wu?u gī, Dawuda* ἡ ἰνυδαν?a gī gāa pe ἡ ἰ né yakpuωnrω̄ ní dè, ma?ana gèle.*

² Zé Yewe,* te mi sienre lúru dè, -líye cáan ma mi fuunmo lú?u bè.

³ Sòngi ma taa né mi kòkuulo ní lè, mi Kùlofoli né mi Kulocelié,
né ki cén muo mé mi ne náari.

⁴ Yewe, muo ne mi yékpoli lúru lè sínbinime táanni bè;
sínbinime táanni bè, mi nê juu nè tìe muo nē, mi ne wéli muo mé.

⁵ Muo wè kulocelié wáa? ñàa kapiile ni 'dèni lè?;
sienpiwe wiĩ gbè súon né muo ní?.

⁶ Nyawaalafolilo piyě gbè yéri muo yi?e mé?;
bàli pe kapi?ile kpín?ini sienne nē bèle, pe 'muo bien.

⁷ Muo ne káfinevinene córi bèle ne yigi baa.
Bàli pe sisien ṅu gè, né bàli pe sienne nù?oró bèle,
piyē ne laame yègí bè Yewe nī wè.

⁸ Mi wè, muo bànguò déniḡe kire nē, mi nê jíin muo sa?a nī gè,
mi nê tuu nè cúbulo muo yi?e mé gè fíere nē dè,
muo Gbù?orosa?a wàlidengege kòli mé gè.

⁹ Yewe, -mi yi?e kíni gè, nè yeli né muo sínme ní bè,
né ki cén mi leguulo piyē ne mi palile ne mári.
-Muò koligo sien gè mi yi?e mé gè, gāa muo 'jo mi líe gè.

¹⁰ ?m, nè ki taa sien sǐ gbè téngé pe nyasienre nē dè?.

Pe funyo nī yè, cú?omò yákuò bī baa.

Pe yékpogaanya yii bè nyeye tíele nyàa yi múgu nè ya?a yè.

Piyē kpilikipilifóliló bíele.^e

¹¹ Kulocelié yo, -ki ya?a pe- pe kapi?ile fu?ó tón gè.

-Ki ya?a pe sienjuuro ti- koli tuu pe nē bè pe η?rigó jáan.

-Pe cira ma yige pe kacu?oni?ere tire kenme nē,

né ki cén pe nyénì muo cí.

¹² Ma ki ya?a bàli pe làrí muo láara bèle, pe- fundaanra taa !

Pe- sí de yékpú?ulo wáari bəri muguri !

Bà muo 'pe tón nè pe làrige bèle,

ma ki ya?a fundaanngbu?ó ti- pe nyì,

bàli bíele muo mí?e ki pe 'dénì bèle.

¹³ Yewe, muo wī ma kajènge ta?a gè siensinwe nē wè,

muo nê wi mà?a nè su?u né muo kacèngbi?ilige ní gè bè tim?sigege* tíele.

6

Yewe, -mi pu?ó ma mi suó !

¹ *ηúnunujuminó yieginiwe wu?u gī. Dawuda* ηúnudan?a gī gàa pe ηú né yakpu?on?ó ní dè, mà?agele kataanri g?rì^f wè.*

² ?é Yewe,* fāga mi wu?ó muo funyerige nī gè?;

fāga mi kpú?on muo funyerigbu?ó nī gè?.

³ Yewe yo, -nyinime taa mi nē, né ki cén mi yē η?ori fùn;

Yewe, -mi pu?ó, né ki cén laame pi 'pien mi nī,

mi céri tíi ne fún ne yà?ará.

⁴ Mi nàz?on wi mieni ne fún.

?é Yewe, lèle jori muo bé kúó bé né ga nyinime taa mi nē ?

⁵ Koli ma pa mi yige pe kiye nī yè, Yewe !

-Mi sìi suó wè, muo funjènge kire kenme nē !

⁶ Kúbilo tí?e nī gè, ηāa wi bé ní gbè muo mí?e yeri gè ?

^e5.10 Ki sienre ti 'juu baa Wuro 3.13.

^f6.1 mà?agele kataanri g?ri Kii ffilige nè cén?. Eburu* sienre nī dè, ki k?ri wi 'jo kataanri. Ki bé ní gbè yí?e bè juu bè jo: yékpogbu?ólo.

Baa kusi?i* nī gè, ḡáa wi bé ní gbè muo gbù?oro ?

⁷ Mi nyénì fùro céri nē dè, bà mi ne cīen wè.

Pìlige nī gè, mi yéturo ti nē mi yasinege nyígi gè,
mi 'nyeni nì?ege nè mi ngbonigo fuon gè.

⁸ Mi nyapigele ke nyénì fùro bà fuunmo piī mi nē wè,
ke fàn?a ki nyénì cèri mi pienne pe kenme nē.

⁹ Yeli bálì ziyē ne kapi?ile kpín?ini gèle, ye- koli yeri waa !

Né ki cén Yewe nyénì mi kongo lú?u gè.⁸

¹⁰ Wi nyénì ti lú?u bà mi 'wi fien wè né jo wi- nyinime taa mi nē wè,
a Yewe 'mi náarige cò gè.

¹¹ Fiere bé tón mi leguulo pe mieni nē, pe béri fún de yà?ará;
pe bé koli bèri waa fáarifaari, bé sí fa?ara taa.

7

Yewe yo, -tàn?a ken m'mé !

¹ Dawuda* funbienre ḡúnugo^h gī, gàa wi 'ḡú Yewe* mé Kusiⁱ wu?u nē gè, ḡàa wi 'kón Benzame tuufodulugo nī gè.

² ?é Yewe mi Kuloceliε, muo láara mi 'fē nè làri.

-Mi suo pe kōli nī, bàli pe mi cìrá bèle, -mi suo pe mé !

³ A kire bè? gè, pe bé mi cenmine bè jàri tíele,
m'bé kò kaanyigele; sien sí taa bè mi cò bè mi suo pe mé?.

⁴ Yewe mi Kuloceliε, a ki 'nyaa mi nyénì ki kpí?ile gàa pe nyu gè,
a mi kiye yi 'kapi?i kpí?ile gè,

⁵ a ki 'nyaa mi 'koli mi kàdonwo wáa mé,

⁸6.9 Wéli baa Mat 7.23; Luk 13.27.

^h7.1 Kii fllige nè cén?. A we 'ḡúnugo sienre ti mieni cò dè eburu* sienre nī dè, ki kōri wi bé gbè jo: funbienre ḡúnugo.

ⁱ7.1 Kusi wi bé gbè puu sien wáa wiyè cén wè?, wi yé puu baa kùlofōli Sawuli wi kpáa ni gè, baakuolo nī bèle. Pàli ne ki sōngí nè jo dù?o wi 'kón Sudan kùlo mé wī; eburu sienre nī dè, Sudan kùlo lè, pe puu ne ni ye *Kusi* (wéli baa 2Sam 18.21-23).

- á mi 'ki ya?a a mi piɛn wi 'fɛ nè suɔ tɔn?a fùn wè,^j
- ⁶-ki kpí?ile mi leguulo pe- mi cira jò,
 bè mi tán?ana tárige nī gè bè mi fulolo wiiwe,
 bé mi mí?e cú?ɔ gè bè mà?a. *Ye- ɲó cè.*
- ⁷ ʔé Yewe, yè né muɔ funyɛrige ní gè !
 Yè ma yéri mi piennɛ pe fundan?anige kúruɔ gè !
 Yè, Yewe mi Kulocɛlie, mi kenmɛ nē; ma mi sá?a.
 Muɔ nyéni kàyu?u juu gè pe nē.
- ⁸ Ki yeli kùlogolo gboli ni- muɔ mà?a bè su?u;
 muɔ wè, dí muɔ sí tɛni pe naame gè.
- ⁹ Yewe yo, muɔ wī kùlogolo ke 'kàyu?ujuuwo wè.
 -Tàn?a ken m'mé mi sínmɛ pire kenmɛ nē,
 bà mi yē kolimɔ fùn muɔ yi?e mé gè !
- ¹⁰ Ma sienpiuwe wi kakpi?iligele yérige gèle,
 ma lirimɛ le siensinwɛ nī wè, muɔ ɲàà wī Kulocɛlie sínwɛ wè,
 muɔ ɲàà ma funyo né sɔngirɔ si?e dè nɛ wéli dè.^k
- ¹¹ Kulocɛlie wī mi timɔsigege; *
 wire wī nɛ siensinminɛ suu bèle.
- ¹² Kulocɛlie yē kàyu?ujuuwo ɲàà wi síngi wè.
 Kulocɛlie fungo kiī nɛ tán?ane cɛngɛ ó cɛngɛ sienpiile kúruɔ bèle.
- ¹³ A sien ɲī 'cíi né jo wī lá?a wi kapi?ile nē gèle?,
 Kulocɛlie nê wi kapiɛngbuɔn ɲɔsii juw wè^l
 níè wi sandali* gbòbori gè nè ya?a.
- ¹⁴ Wī nɛ yakpuɔnrɔ gbòborí nɛ yari dàa ti kpúu dè,
 né kàsun ɲaaya^m ní yè.

^j7.5 Siennɛ pàli nê tí?e gáà sienre yi?e dè nè jo: *A mi 'mi leguu yere cáan nè suɔ fɔn?a nē, tɔn?a fùn gè.*

^k7.10 Wéli baa Tìɛ 2.23.

^l7.13 Eburu sienre nī dè, ki 'jo: *wi nê wi kapiɛngbuɔn ɲɔsii juw wè.* Wiyè ki cén ɲàa wu?u ki 'juu ná?a gè?, Kulocɛlie wire wī yo, leguuwo wī yo, kiī cén?. Ki bé ní gbè yi?e bè juu bé jo: *Leguu wi nê wi kapiɛngbuɔn ɲɔsii juw wè.*

^m7.14 Pe puu nɛ ɲaaya kpín?ini yè níè kàsun tùɔndiɛyɛ kpí?ile yi nē, bèri leguulo pe kàaya sórigi yè.

¹⁵ Ye- ki wéli: ñàa wi sòngibiire sòngí dè,
wi 'kolimɔ laala taa lè nè káfinere sii dè.

¹⁶ Wíi ne kàwi?i túru gè ne ki cùugí,
wire tíime nê koli nè tuu ki kàwi?i nī gè.

¹⁷ Kolimɔ kaala náa wi gbòborí lè, ni nê koli nè tuu wi nyùgo nī gè.
Fungbenge kele gálì wi kpín?ini gèle,
ke nê koli nè tuu wi kànyaa nē gè.

¹⁸ M'béri Yewe gbù?ɔrɔ wè wi sínme pire kenme nē;
m'béri wi mí?e nú gè: Yewe wè, wire ñáa wī kulocɛɛɛ pe mieni Kàfɔli* wè.

8

Yewe kpuɔmɔ né sien wobo bè

¹ *Ŋúnunɔjuminɔ yisginiwe wu?u gī. Dawuda* ŋúnudan?a gī gàa pe nú né yakpuɔnrɔ ní dè,*
Gatiyéⁿ gɔri wè.

² ?é Yewe,* weli Kàfɔli, kányi?e nē,
muɔ mí?e ki tɔni yē kpu?ɔ dàala ni mieni nī díe? !
Muɔ kpuɔmɔ pi 'kpú?ɔ nè tóri nyì?ene nē lè.

³ Muɔ nyénì ki kpí?ile piile né pifiénye yi- muɔ gbù?ɔrɔ^o
bè muɔ leguulo pe nyuɔɔɔ tón yè,
kire ga buu pe fǎga pe fu?ɔ tón gè?.

⁴ A mi 'nyì?ene wéli lè, nàa nī muɔ kiye yakpi?ilige gè,
yege gè né ñɔgɔlɔ ní gèle gáli muɔ 'kóri nè yérige nyì?ene nī lè,

⁵ gáa gī sien wè, dí muɔ de sòngí de ta?a né wi ní wè,
lewiiwe piile bèle, dí pe- puu muɔ mé sòngirɔ dè ?^p

ⁿ8.1 Kii fflige nè cén?. Eburu* sienre nī dè, ki kɔri wi bé gbè puu nyasienkenige káa gàa ki ŋúnugo kenme tíí bè;
dù?ɔ ki bé gbè nyaa gɔri wáa felige ñàa wi 'puu Gati kà?a wuulo mé bèle, Filisiti* kùlo nī lè.

^o8.3 Ki sienre ti 'juu baa Mat 21.16 nè yeli né gireki sienliere ní dè. Eburu sienre nī dè, ti 'ki juu né jo: *piile né*
pifiénye yi- kò tielirige.

⁶ Muo 'sien kpí?ile wè nè wi cérigé cè muo tíime nē, Kulocelié.⁹

Muo 'kùlofoli ndòngò tón gè wi nē
bè nàjenre né kpuomò ta?a wi nē.

⁷ Muo 'sien téngé wè muo kòli yafaanra ti mieni nyùgo nē,
né yere ti mieni téngé wi tóliyo láara yè:^r

⁸ sìnbaala né nièye yi mieni yè, né míeni nyà?ayere ní dè,

⁹ né yafinide ní dè dàa dī nyi?ene nī lè, né fúolò ní bèle ku?jii lu?ò nī gè,
né yere ti mieni ní dè dàa ti tòrí ku?jii koliyo nī yè.

¹⁰ ?é Yewe, weli Kàfoli, kányi?e nē,

muo mí?e ki tònì yē kpu?ò dàala ni mieni nī lè díe? !

9

Yewe wiì kàyu?ujuuwo

¹ *Íjúnunujumino yieginiwe wu?u gi, gàa pe 'jú jaafoli kùugo nē gè. Dawuda* ijúnudan?a gi
gàa pe jú né yakpuonro ní dè.^s*

² ?é Yewe* yo, je m'béri jú né mi fungo ki mieni ní,
m'béri muo kakpoliyo yi mieni nyu.

³ M'béri fundaanra kpín?ini muo kenme nē bè;
m'béri muo mí?e jú gè, muo njáà wī kulocelélé pe mieni Kàfoli* wè,

⁴ a mi leguulo pe kénì koli kàdu?u mé gè
né kúruugo nè lá?a nè tuu muo yi?e mé gè; sien sǐ ní pe nyaa?.

⁵ Né ki cén muo nyénì kàyu?u juu gè nè tàn?a ken m'mé.
Muò nyénì téni muo kùlofolilò kácun?ò nē gè

^p8.5 Wéli baa 144.3; Zóbi 7.17-18. Koliyo 5-7 wu?u nī gè, ki 'juu baa Eb 2.6-8.

^q8.6 *wi cérigé cè muo tíime nē, Kulocelié* Bàli pe 'sienre yi?e dè, pe 'ti yi?e tieye yáà nī nè jo: *wi cérigé cè nyi?ene
tundunmino* nē bèle.*

^r8.7 Ki sienre ti 'juu baa 1Kor 15.27; Efe 1.22. Wéli baa Sél 1.26-30.

^s9.1 Ki bé gbè nyaa fa?a gè, Íjúnuyo 9 né 10 ní wè, yi yé puu ijúnugo nigbe, bà kii ne nya?a gireki sienliere nī dè.
Yi mieni siin píne nè ijúnugo nigbe jú, sienkan?ana gboli ó gboli ne séligi né sebekaanna láà ní; sebekan?ana ó
sebekan?ana ke taanni kiye táanni nè yeli né Eburulo* alifabe ní wè. Íjúnuyo yáà míeni nyénì sebe bè nyàa tíele yè:
25, 34, 111, 112, 119, 145.

ne kàyu?u nyu gè né sínme ní.

⁶ Muo 'fuu nè kpèni kùlogolo nē gèle,

nè sienpiile kpúu bèle péwu, muo 'pe mí?e tón gè súuri.

⁷ Leguulo pe woli ni 'cú?o nè kúo wī péwu;

muo nyénì kàaya yège yè yi ténidiye nī yè,

sien sí ní sòngi daa né peli ní cígini?.

⁸ Nè ki ya?a Yewe wire yē tēniwe súuri wi kùlofólilo kácun?o nē gè;

wi 'ki tēnge nè ki yérige bèri sienne kàyu?u nyu gè.

⁹ Wire wī ne duniya sienne kàyu?u nyu gè ne síngi,

nìe kùlogolo sienfeliye nà?a yè né sínme ní.

¹⁰ Yewe wire wī wu?ogofólilo làridi?e gè,

né ní làridi?e cēnge gè fù?ogò lèle nī lè.

¹¹ Bàli pe 'muo mí?e cén gè, pe nê pìye ya?a muo kiye nī yè,

né ki cén muo Yewe wè, bàli pe 'muo caa wè,

muo ga tíi fè bè pe wáa?.

¹² Yeri ñú yeri Yewe gbù?oró wè,

wire ñàà wī tēniwe fàn?a nē gè Siyón* kà?a nī gè;

yeri wi kakpi?iligele nyu gèle kùlogolo sienfeliye mé yè.

¹³ Né ki cén wi wè ne cì?í fuunmofólilo pe kónwaara nē dè?.

Wire wi nê ta?a sienkpúuwo nē wè bè wi kapiile fu?o tón gè wi mé,

né ki cén wī ne sòngí ne ta?a né bìli ní wi 'kpúu bèle.

¹⁴ Yewe yo, -nyinime taa mi nē,

-ki wéli bà pe 'fuunmò ta?a bè mi nē wè, bàli mi 'bien bèle.

muo ñàà ma bé gbè mi suo bè lá?a kùu wíile nē lè!

¹⁵ -Mi suo, kire ga buu mi de muo gbù?oró

Siyón kà?a wíile nyuo nē gè, Siyón sienne yi?e mé gè.

¹⁶ Kùlogolo sienfeliye yī ne tungu kàwi?i nī gè gàa pe 'túgu gè,

pe tɔliɔ yi nê cò jùo nī wè ɲàa pe 'cáan wè.^t

¹⁷ Yewe nyénì wìi tìe; wi 'kàyu?u juu gè.

Yewe 'ki kòrìrɔ a sienpiuwe 'wìi cò wi tíime kakpi?iligele nē gèle. *Yakpuɔnrɔ tɔnmɔ.*^u Ye- ɲó cè.

¹⁸ Sienpiile pe mieni bèle, né kùlogolo káli sienne pe mieni ní bèle,
bàli pe cí fi?e né Kulocelié ní wè,
peli pe nê koli ne waa kusi?i* mé gè.

¹⁹ Né ki cén Kulocelié wi ně ga fi?e né fùrɔgɔfɔlilo ní bèle?;
fuunmɔfɔlilo báli pe 'sòngirɔ ta?a dè wi nē wè,
pe sòngirɔ tiĩ ga pe bien?.

²⁰ Yewe yo, yè! Fǎga ki ya?a sienne pe fàn?a taa? !

Ma kùlogolo káli sienne kàyu?u juu gè muo yi?e mé gè !

²¹ Yewe, -fíegbuɔrɔ wáa pe nē,

kire ga buu kùlogolo káli sienne pe- ki cén peli yē sienne yákuo wī. Ye- ɲó cè.

10

¹ ^vYewe* yo, gáa sí nē muo 'kò baa liilige ?

Gáa nē muo 'làri fùrɔgɔ lèle nī lé ?

² Sienpiuwe wè, né wi fungbu?ɔ ní gè,

wi nê ɲà?ana nè ta?a fuunmɔfɔlilo nē bèle;

wi nê sɛnì pe cò né wi kpìlikpili ní wè.

³ Nè pínɛ, sienpiuwe wè, wi nìe nàgbu?ɔrɔ tán?ane tári

né wi fungbu?ɔ wori ní dè;

nyabiennɛfɔli wire wi nìe Yewe dɛngi wè níe ne wi tí?e.

⁴ Sienpiuwe wè, wi yi?e kīi ta?aga, fungbu?ɔfɔli wī;

^t9.16 Wéli baa 7.16-17.

^u9.17 *Yakpuɔnrɔ tɔnmɔ* Kìi ffilige nè cén?. Eburu sienre nī dè, ki kòri wi bé gbè puu *yakpuɔnrɔ tɔnmɔ*, kire ga laa *ɲódaatiɛle náà ni tɔni cèri*, á kire bè? bèri *ɲú nyuɔ laame nī*. Gii ki 'fílige nè cén gè, ki bé gbè nyaa yéridi?e káa gī gáa ki 'kpú?ɔ yéri cè nē wè.

^v10.1 Wéli baa 9.1 kaliwege ki táanme gè.

Kulocelie wè baa wi sòngirɔ nī dè?,
dí gáa wire ne kpínʔini gè, wi wè ki nyaʔa?.^w

⁵ Gáa wi kpínʔini gè ki nìe nyuɔ sùuri.

Muɔ kàyuʔujuuro ti 'líili wi nē; wi wè sòngí né ti ní?
Wii ne tíenre wáari nìe nyuɔ mari gè wi leguulo nē bèle.

⁶ Wii ne ki sòngí wi fungo nī gè né jo:

«Mii je ga tuu bè nyaa?. Mi wè, wuʔɔgɔ sǐ ga tíi nò mi nē?.»

⁷ Wi nyuɔ ki nìe dénge sienre nyu;

wi nyasienkanʔana ke mieni yē káfinere nìe yáa kpuʔɔ;^x
wi nyine láara lè, sienpiire ne yigi baa nìe lúʔu.

⁸ Wii ne làrí ne yèrí vòyo táanni yè,

nìe kanaasingbiʔilile kpúu bèle wi làridiʔe nī gè;
wi nyapigele kiyē ne wéli ne mári ne ɲɔrifunvɔli caa wè.

⁹ Wi nìe wi palile ne mári majo jàri wī, làridiʔe nī gè;

wi nìe fuunmɔʔoli palile wè bè wi cò;
wi nê wi cò wi jùɔ nī wè nìe wi píle nē pen wii mé.

¹⁰ Wi nê gbɔbi nē subulo, á ɲɔrifunvɔli wi nê tuu wi kiyē nī yè.

¹¹ Sienpiiwe wi nìe ki sòngí nìe jo: «Kulocelie wiʔ je ga tóri né ki ní?.

Wi nyénì wi yiʔe làrige gè; wi wè yakaa nyaʔa?.»

¹² Yewe yo, yè! Kulocelie, muɔ kɔli yège gè,

fǎga fiʔe né fuunmɔʔolilɔ ní bèle? !

¹³ Gáa nē sienpiiwe wi nê Kulocelie tíʔe wè ?

Gáa nē wi ki nyu wi fungo nī gè né jo:
«Kulocelie sǐ je ga mi yúgo né ki ní?.»

¹⁴ Nè ki yaʔa muɔ sí ne wuʔɔgɔ né fùrɔgɔ ki mieni nyaʔa.

Muɔ ne kòrí nyewe bè ki mieni cò muɔ kɔli nī gè !

ɲɔrifunvɔli wi nê wii yaʔa muɔ kiyē nī yè;

muɔ wī círiwe sáʔafɔli wè.

^w10.4 Sienne páli nē tiʔe gáa sienre yiʔe dè nē jo: *Kulocelie wi wè baa?; wi wè ne wuʔɔgɔ tari sien nē wi kapiile kenme nē?*

^x10.7 Pɔli 'tiʔe gáa sienre líe dè nē ti juu Wuro 3.14. Wéli baa Mat 12.34.

¹⁵ -Sienpiiwe wi kɔli kaa gè !

Ma wi yúgo né wi kapiigbi?iligele ní gèle;
wi kakpi?iligele ke fǎga ní nyaa? !

¹⁶ Yewe yē Kùlofɔli sùuri lègele ke mieni nī !

Wi 'kùlogolo káli sienne cú?ɔ bèle nè yige péwu wi kùlo nī lè.

¹⁷ Yewe yo, gàa fuunmɔfɔli wi caa gè, muɔ nyénì ki cén !

Muɔ ne lèbaanna nyógi fuunmɔfɔli nī wè, níe lúru wi mé.

¹⁸ Muɔ ne tàn?a kan?a círiwe mé wè né wu?ɔgɔfɔli ní wè,

kire ga buu sienpiiwe fǎga ní de fíere wáari sienne nē bèle
dàala nē lè?.

11

Yewe wire wī mi làridi?e gè

¹ *Ἡ ἰνυμινω yieginiwe wu?u gi. Dawuda* ἡ ἰνυγο gi.*

Mi 'lí?ire jó Yewe* mé. Gáa nē yeli bé sí ní mi ye
mi de fini bè sínjapile tíele nyagurugo nē gè ?

² Né ki cén ki n'ge, sienpiile pe nyénì sandali* píle gè

né ḡa?a kɔn gè nè ta?a kpàtaan nē wè
bè ki ḡɔ yebilige nī gè siensinmine nē bèle.

³ A kùlo ni kàpuɔnnɔ pe 'cú?ɔ bèle o,

gáa siensinwe wi bé ní gbè kpí?ile ?

⁴ Yewe wii baa wi nàkpaanjenge nī gè,

wii téniwe wi kùlofɔlilo kácun?ɔ nē gè nyi?ene nī lè.

Wi nyapigele kiyē ne nya?a;

wii ne lewiiwe pìile ci?ige bèle ne wéli.

⁵ Yewe nē siensinmine ci?ige bèle nè wéli né míeni sienpiile ní bèle.

Sien ḡáà wī fungbenge keke ke 'wi déni gèle,

ki sien wi nyénì Yewe bien.

⁶ Wi bé kàsunsindari^y né tabienmiige tìrige gè nyì?ene nī lè
bè wo sienpiile nē bèle; pe lièlè ni bé puu káfalifuugo.

⁷ Né ki cén Yewe nyénì sín, kasingele ke 'wi déni;
siensinmine pe bé wi yi?e nyaa gè.

12

Yewe sienre ti 'fílige; sienne peli pe finene

¹ *Ἡ ἰνυμῖνος ἡ ἐγγίνωε ἡ ἠὺ γῆ. Dawuda* ἡ ἰνυδανῶα γῆ γὰρ πε ἡ ἴ né yakpuwncw ní dè,
mà?agele kataanri gōrī^z wè.*

² Yewe* yo, pa mi suw ! Né ki cén téngelè sien ní wè bile?
Sienne ní wè bile? bàli nē m'bé gbè mi sòngirw ta?a dè?
Pe ní ce wè nya?a púlo lewiiwe pìile nī bèle?.

³ Sien ó sien kò ne finene wi siinyeni mé wè;
pe mieni kò ne nyatan?a sienre nyu nè ki ya?a pe wè funviire ní?.

⁴ Ki yeli Yewe wi- pe nyasenyè celile yè, nyàa yi sienne fáanni bèle,
né pe nyigele ní gèlè gàli ní pe nyu ne pìye kpóri wè,

⁵ sienne bálì pe 'ki juu né jo: «Weli nyigele keli ní weli bé fàn?a taa !
Weli nyuwsenyè yi 'juu mácen; ḡaa wi bé ní gbè puu weli kàfòli ?»

⁶ A Yewe sí jo: «Píra ḡàà nī wè, m'bé yè
fuunmòfòlilò peli kenme nē, bàli pe wu?w bèle,
né fūrōgōfòlilò ní bèle, bàli pe cén bèle.

M'bé suwò gbòbori lè bè ya?a sienne mé bèle
bàli pe 'wàli nè wáa bèle.»

⁷ Yewe sienre ti 'fílige bè walifiwe tíle,
walifiwe ḡàà pe 'le vuguruyo kàsuna nī gè tōliw kōlisiin yè

^y11.6 kàsunsindari Ti?e gáà sienre dè, weli 'ti yi?e nè juu nè yeli né gireki sienliere ní dè. Eburu* sienre ti 'ki juu né jo: *jùwò*. Kire yé nyaa wu?wò nyàà wu?u ki 'juu koliyo nyàà nī yè, nyàa Yewe yé ta?a sienne nē bèle baa Sodomi* kà?a wuulo nē bèle pe kapi?ile kenme nē bè (wéli baa Sél 19.24).

^z12.1 Wéli baa 6.1 kaliwege ki táanme gè.

^a12.7 kàsuna Eburu* sienre ní dè ná?a gè, sienre dáà tii fílige?.

nè fuɔnrɔ yige dè wi nī dè.

⁸ Yewe yo, muɔ bé weli wéli bé weli mà?a bè su?u lègɛɛ ke mieni nī
kènne náà sienne nē bèle.

⁹ Né ki cén sienpiile piyē ne nyaari ne mári tieye yi mieni nī yè;
bà sìpiime pii ne ni?egi lewiwe piile sun?ɔmɔ nī bè.^b

13

Fúɔ lèlɛ jori nī, Yewe ?

¹ *Ἡ ἰνυμῖνος γιγῖνιως ωυ?u gī. Dawuda* ἡνυδαν?a gī gàa pe ἡύ né yakpuɔnrɔ ní dè.*

² Yewe* yo, lèlɛ jori nī muɔ bé fi?ɛ né mi ní ? Súuri lé ?

Fúɔ lèlɛ jori nī muɔ bé muɔ yi?ɛ làrige gè mi nē ?

³ Lèlɛ jori nī m'béri cáanri né mi funzɔngirɔ ní dè,

né mi funbienre ní dè mi nàzɔn nī wè,

cɛnguɔmɔ cɛnge ó cɛnge gè ?

Fúɔ lèlɛ jori nī mi leguu wi bé fàn?a taa mi nē wè ?

⁴ Mi Kuloceliɛ Yewe yo, -ki wéli, má mi náarige cò gè !

Te báan ma pa ḡori nyóɔ mi nī séni kùu ḡónimɔ pi 'mi líɛ wè.

⁵ A kire bè? gè, mi leguu wi bé ki juu bé jo wire nyénì mi jáa;

mi pienne pe béri fundaanra kpín?ini mi tuulo wori nē dè.

⁶ Nè sí ki ya?a mi wè,

muɔ banguɔ dénige kire nē mi nyénì mi sòngirɔ ta?a dè.

Mi fungo ki béri fundaanra kpín?ini bà muɔ 'mi suɔ wè.

M'béri ḡú Yewe mé, né ki cén wi nyénì ti mieni kpí?ile m'mé.

14

Siɛn nigbe wè bile ne kacènge kpín?ini?

^b12.9 Sienne páli nè ti?ɛ gáà sienre yi?ɛ dè nè jo: lewiwe piile piyē ne ḡà?aná kacu?ɔrɔ kúruɔ dè bà sienne piyē ne ti
tòbiló dè.

¹ *Ἡ ἰσχυροῦς ἡ ἀποκρίσις σου γέ. Δαυὶδ* σου γέ.*

Lelabilige kii ne ki sòngí ki fungo nī gè né jo:

«Kuloceliε wè baa bè mi nyaa?»

Pe funyo yi 'nú?ɔ kacènme fùn; pe kakpi?iligele kiyē karigεε.

Sien nigbe wè bile ne kacènge kpín?ini?.^c

² Nyi?εne naame gè,

a Yewe* wi 'nyùgo cùungu gè nè lewiwe pìile wéli bèle,

bè ki wéli a ki yē wàa yē síciliwe,

a ki yē wàa ne Kuloceliε caa wè.

³ A wi 'ki nyaa pe mieni nyénì koligo wáa gè.

Pe mieni bìne funyo yií nú?ɔyɔ.

Wàa wè kacènge kpín?ini?, wàa fáala?.

⁴ Sienne bálì pe mieni pe kapi?i kpín?ini gè; piyè yakaa cén wī lé ?

Né ki cén piyē ne mi sienne káa bèle majo bà pe cí ne suro líi dè.^d

Pe ce wè ne Yewe mí?ε yeri gè púlo? !

⁵ Pe n'bele, fíere ne pe cògí, pe 'fún ne yà?ará;

né ki cén Yewe yē wi siensinmine gboli ni sun?ɔmɔ nī bè.

⁶ Yeli sienpiile bèle, yeli bé ce gbèri fuunmɔfɔlilo tí?ε bèle wī,

bèri fiere tóngi pe sòngirɔta?adi?ε wu?u nē gè,

kire né ki mieni Yewe wī pe làridi?ε gè.

⁷ Nè ki ya?a Yewe wire bè? lé wi bé kón Siyɔn* nyagurugo nē gè

bè suɔɔ ken lè Isirayeliyé* mé bèle lé ?

A Yewe kénì wi sienne pe kele cuɔnri gèle,

Yakuba^{e*} béri fundaanra kpín?ini,

Isirayeli sienne pe bé puu fundaangbuɔɔ nē !

^c14.1 Koliyo nyáà wu?u 1-3, Pɔli 'ki sienne líe dè nè ti juu baa Wuro 3.10-12.

^d14.4 bà pe cí ne suro líi dè Sienne páli nē tí?ε gáa sienne yi?ε dè nè jo: bà pe cí ne búru káa wè.

^e14.7 Yakuba wire wī Isirayeliyé tuuli?ε gè.

15

Ŋáa wi bé gbè kò né Yewe ní wè ?

¹ *Dawuda** ṣ́nudan?a gī gàa pe ṣ́n né yakpuṣ́nrṣ́ ní dè.

Yewe* yo, ṣ́a wi bé gbè sún muṣ́ fēni sa?a nī gè ?

Ŋáa wi bé gbè kò muṣ́ nyaguruwalidengege nē gè* ?

² Sien ṣ́a wi tári né funviige ní gè, níe kasingele kpín?ini gèle,

níe kányi?e nyu nè yeli né wi fungo ki mieni ní gè,

³ sien ṣ́a nyine ni wi jaa lè?,

ṣ́a wi kapi?i kpí?ile wi siinyeni nē wè?,

ṣ́a wi wè wi siennyeni mí?e córi gè?.

⁴ Wi wè f̀līgi siencu?ṣ́wṣ́ nē wè?,

nè sí ki ya?a wii ne kpu?ṣ́rṣ́ tari bàli nē pe Yewe fi?é wè.

A wi 'kàli* nè ken sien mé, wi nē ti fori;

wi nē sienre yi?e dè? a ki cénì gbèn gè.

⁵ A wi 'wali fu?ṣ́ le sien nē wè, wi nē de t̀ni caa ki nī?.^f

Wi nē f̀li bè wali nù?ṣ́rṣ́ suṣ́?, bè sí jo kanaasingbi?iliwe wi 'fine.

A sien wii ne tári kenme báa nē bè, yakaa sí gbè wi cúungo?.

16

Sien yeli wi- s̀ngirṣ́ ta?a dè Kuloceliē wire nē

¹ *Dawuda** ṣ́nusebege^g gī.

Kuloceliē yo, -mi mà?a ma su?u,

né ki cén mi nyénì lí?ire jó muṣ́ mé.

² Mi 'ki juu Yewe* mé né jo: «Muṣ́ wī mi Kàf̀li wè,

mi ne mi yanyige ki mieni ta?a muṣ́ nī.»

^f15.5 Wéli baa Yir 22.24; Fàn 23.20.

^g16.1 Ná?a gè, eburu* sienre ní dè kii f̀lige nè cén?. Eburu nyasienkenige ki bé gbè jo: *náarige* kire ga laa *kasebele*.

³ Bàli bìele muo wuulo bèle^h kùlo nī lè, bàli pe nàjenre ti 'ni?e dè,
pe nyénì mi sòmigo nè déni kányi?e ní.

⁴ Bìli bìele pe pèni lá?a muo nē ne yere táà tiiye sungu dè,
pe bé ní kàa fàri pe wu?ogo nē gè.ⁱ
Miĩ ga tíi pe yajuuro sisen líe gè bè wo sarige?,
mi nyuo kíi ní ga tíi pe yasunro míeye yeri yè cígini?.

⁵ Yewe muo yē mi korigo né ní mi tōni nējogo;
mi mbàn?a kele kiyē muo kiyē nī.

⁶ Lá?agele gáli muo tìe mi nē gèle, ke tiēye yiī cènye;
?aan, kányi?e nē, mi nyénì korigo taa gii ki sòmigo nè nyuo gè.

⁷ Mi ne kpu?oro tari dè Yewe nē wè, wire njàà wi nyu ne tíi mi nē wè.
?aan, pìlige nī gè, mi fungo ki nìe mi tenme.

⁸ Mi nyéni Yewe kínigi wè mi yi?e mé kire ga buu wi- kò baa súuri;
bà wi yē mi kàliige mé gè, miĩ gbè cúungo?.^j

⁹ Kire nē mi nàzon wii fundaanra nē,
né míeni mi fungo kii ne muguri. ?aan, mi céri tíi njódaala nē.

¹⁰ Né ki cén muo sǐ ga tíi mi ya?a kusi?i* nī gè?,
muo míeni sǐ fǐli bè mi ya?a baa nyēge nī gè?,
mi njàà wī muo téngēle sien wè.^k

¹¹ Muo bé fǐli bè sii koligo tìe gè mi nē;
m'bé fundaangbuoro taa muo yi?e mé gè,
né katan?ana ní muo kàliige kōli mé gè lèlè ó lèlè nī.

^h16.3 Bàli bìele muo wuulo bèle Ná?a gè, eburu sienre nī dè kii fflige nè cén?. Eburu nyasienkenige gáà ki bé gbè jo nyi?ene tundunmin* kire ga laa siensinmine bálì pe 'ta?a Kuloceliē nē.

ⁱ16.4 Eburu sienre nī dè ná?a gè, sienre dáà tii filige?.

^j16.8 Koliyo nyáà nī yè 8-11, ki 'juu baa Kakpi 2.25--28; ti 'yi?e nè yeli né gireki sienliere ní dè, bè juu Zezi Kirisi nyeyirile wu?u nē gè.

^k16.10 Ki sienre ti 'juu baa Kakpi 13.35; ti 'yi?e nè yeli né gireki sienliere ní dè, bè juu Zezi Kirisi nyeyirile wu?u nē gè.

Siɛnpiile pe 'mi mà?a nè su?u

¹ *Dawuda* náarige gī.*

Yewe* yo, lú?u mi kajuusinne mé lè, -mi kɔngɔ lú?u gè.

-Muɔ ngbú?ulo cèli gèle ma mi náarige lú?u gè,
gàa ki 'yiri mi nyuɔ nī gè, kányi?e wu?u gè.

² Mi kàyu?ujuuro ti yeli bè yè muɔ mé,
muɔ nyapigele ke bé ki nyaa gàa ki sín gè.

³ Muɔ nyénì mi nàzɔn si?e wè nè wéli,
muɔ 'mi cúungo nè wéli pìlige nī gè, muɔ sì yafien nyaa?
Mi 'ki nyíene nè kòn nè jo mi nyuɔ kiĩ ga tíi káfinere juu?.

⁴ Gàa siensenmine piyē ne kpín?ini gè, kiì mi líe?
Bà mi 'ta?a muɔ nyasienre nē dè,
a kire 'ki ya?a mi sì fungbenyefɔlilɔ koligo líe gè?.

⁵ Mi yéri nè nìre wáa, nè ta?a muɔ yedanyɔɔɔɔ nē gèle,
mi tɔliyo yiì pòli nè yiri muɔ koligo nī gè?.

⁶ Kuloceliɛ, mi ne muɔ yeri
né ki cén muɔ bága siennugoro ken dè mi mé.
-Muɔ ngbú?ulo cèli gèle mi kɔli mé, ma mi sienre lú?u dè.

⁷ -Ki tiɛ mi nē kenme bfi nē muɔ banguɔ déniɛ ki 'kpú?ɔ né nyuɔ gè,
muɔ ñáà miē ne sien suu né muɔ kàliige ní gè,
sien ñáà wi fé bè suɔ wi túnvɔlilɔ mé bèle
bàa lí?ire jó muɔ mé wè.

⁸ Te mi ci?ige bè muɔ nyapisien tíeɛ;
ma mi làrige muɔ fikenye nyúmɔ nī bè.¹

⁹ Ma mi líli sienpiile nē bèle bàli pe mi caa né cú?ɔmɔ ní bè;
-mi líli mi leguulo nē bèle, bàli pe 'mi mà?a nè su?u bè mi kpúu bèle.

¹17.8 Wéli baa 36.8; 57.2; 61.5; 63.8; 91.4; Mat 23.37.

¹⁰ Pe 'pe funyo tón yè; pe wè ne nyinime tari sienne nē bèle?.^m

Piyē ne nienyienige sienre nyu pe nyuɔɔ nī yè.

¹¹ Pe n'bele mi yedagbin?ene táanni gèle;

píra njàà nī wè pe 'mi mà?a nè su?u.

Pe nyapigele kiyē mi nē, bè mi cáan,

¹² bè jàriyeliwe tíele njàa wi 'làri ne wi yaliire palile dè,

bè jàri tíele njàa fungo ki 'wári bè wi kaara cenmine dè.

¹³ Yewe yo, yè ! Ma tún né pe ní ! -Pe líe ma cáan,

ma sí mi píle ma suɔ sienpiile báli mé bèle né muɔ njɔsii ní wè,

¹⁴ sienne báli mé bèle né muɔ kɔli ní gè, Yewe,

duniya njàà wi sienne mé bèle, bàli pe 'pe líele taa lè nè kúɔ bèle.

Ma pe liye nyi yè né gàa ní muɔ 'ténge pe mé gè.

Pe- sí senre ya?a dè pe píle mé bèle a pe kénì tìn bèle;

peli míeni bé senre ya?a dè pe siime mé bè.

¹⁵ Gàa ki 'mi kúɔ wè, mi sínne lire kenme nē, mi bé muɔ yi?e nyaa gè.

A mi 'yè wè, muɔ nyaane lire ni bé mi tìn.

18

Nicii, Yewe, muɔ njàà wī mi suɔfɔli wèⁿ

¹ *Ḥúnunujumino yieginiwe wu?u gī. Yewe wi baakuɔɔ Dawuda* wu?u gī. Wi 'ki ḥúnugo sienre juu dè nè ken Yewe* mé lèle lí nī Yewe 'wi cò nè suɔ wi leguulo kiyē nī yè, né míeni wi suɔ kùlofɔli Sawuli kiyē nī yè.*^o

² ?é, muɔ 'mi déni díe? Yewe, muɔ njàà wī mi njɔri dè !

³ Yewe yē mi kàdenikpa?alige nyagurugo, né ní mi làridi?e cènge,

né wire njàà wi 'mi píle nè suɔ wè, né ní mi Kulocelie wè,

né ní mi nyagurukpa?alige gè gàa nē mi lí?ire jó gè.

Wii mi timɔsigege;* wi yē mi suɔfɔli njàa wī njɔri ní dè, né ní mi làridi?e liringe.

^m17.10 Kii fɛlige nè cén?.

ⁿ18.0 Wéli baa 2Sam 22.1-51.

^o18.1 Wéli baa 1Sam 18--2Sam 20. Kire ti?e kii ne nyu Dawuda né Sawuli sienre nē dè, kenme bì nē kùlofɔli Sawuli puu ne wi círá ne mári wè.

⁴ Mi 'kòkuulo wáa lè Yewe mé,^p wire ñàà wi 'yeli né kpu?ɔɔ ní dè,
a wi 'mi suo mi leguulo mé bèle.

⁵ Kùu fétire ti yé mi mà?a nè su?u,
a lakolinyiye nyàà yi cú?ɔmɔ kpín?ini bè, yi 'fíegbuɔɔ wáa mi nē.

⁶ ?aan, kusi?i*s ki yé mi còri né ki fétire ní dè,
kùu gárigɛ ki yé koli nè mi cò.

⁷ A mi 'Yewe yeri wè lèlè lî nî mi fuunmɔ pi 'mi còri bè.

A mi 'kòkuulo wáa Kulocelié mé wè, wi- mi suo.

A mi kòkuulo ni 'jîin wi ngbú?ulo nî gèle,

baa wi nàkpaanjenge nî gè, a wi 'mi yékpòli lú?u lè.

⁸ Dàala ni 'fie nè yè ne fún ne yà?ará, a nyaguruyo nìre ti 'yúɔɔɔ,
a yi mieni 'yè ne cúngu wi fundan?anige kire kenme nē.

⁹ A wírigɛ 'yè ne yigi wi fína?ana nî gèle,

a yeresorigo kàsun 'yiri wi nyuɔ nî gè,

né pîne kàsunnegaanyi?ene 'fuu nè yiri ki nî.

¹⁰ Wi cé nyi?ene múgu lè nè tìgi,

á kàsadibage wu?ɔ dénden ní wi tɔliyɔ láara yè.

¹¹ Wi yé tán?a nè téni seriben^{q*} wáà nē,

á wîi ne fini ne waa né wi ní káfalige nî gè.

¹² Wi nyénì wîi mígele yebilige nî gè nè wîi làrigɛ,

a wi 'wi kpáta?a kpí?ile gè nè ki tí?e nè wîi tón

né kàsadibage ní gè gàa nî kàsa?a ki yē gè,

kàsadibare dáà ti 'ni?e né wúɔ dénden dè.

¹³ Kpienme báà pi nyí?ene bè, pire puu ne yigi wi yi?e mé gè

ne sùurí kàsadibare nî dè,

né míeni kàsasindari né kàsunnegan?ana puu ne tíri.

¹⁴ Yewe puu ne kpèní baa nyi?ene nî lè,

^p18.4 Sienne pàli nê ti?e gáà sienre yi?e dè nè jo: *We- Yewe gbù?ɔɔ wè.*

^q18.11 Seribenne pe 'puu nyi?ene tundunminɔ* (wéli baa 80.2; 99.1; Sél 3.24; Yir 25.18), bàli pe puu ne Kulocelié kùlofɔlib kácun?ɔ turu gè (wéli baa Ezek 9.3).

Kulocelié ɲáà wī kulocelɛɛ pe mieni Kàfɔli* wè,
wi yékpɔli tũnmɔ pi puu nɛ lúru,
né kàsasindari né kàsunnɛganʔana ní.

¹⁵ Wi 'wi ɲaaya ɲɔ yè, a yi sɛ̀ni wi leguulo cɛrige bèlɛ,
né kàsakpɛnigɛ niʔɛɛ ní a ki sɛ̀ni pe nyaʔami.

¹⁶ Yewe, a muɔ 'yékpɔgbuɔɔ wáa,
a muɔ fundanʔanigɛ káfaligboliyo yi 'yiri
nè duniya wi kàpuɔnnɔ pe mieni gbèli nè láʔa,
a lakpɔliyo yi táanmɛ pi mieni 'yiri a pe 'pi nya.

¹⁷ A Yewe 'wi kɔli sáʔa gè naame gè nè mi cò;
a wi 'mi píle nè yigɛ lakoligo sícuugo nī gè.

¹⁸ A wi 'mi cò nè mi suɔ mi leguu mé wè, ɲàa wī ɲɔri ní dè,
né bàli mi 'bien bèlɛ, né ki cén pe ɲɔri ti yé tóri mi ɲɔri nē dè.

¹⁹ Pe 'tuu mi nē yiegbenrɛ cɛngɛ nī, a Yewe 'mi kpɔni.

²⁰ A wi 'mi líɛ nè yigɛ nè ké né mi ní larigbuʔɔ káa nī,
a wi pɛ̀ni mi sáʔa, né ki cén mi woli ni 'kpúʔɔ wi mé.

²¹ Yewe nyénì mi ken nè yeli né mi sínmɛ ní bè,
wi 'tòni ken m'mé nè yeli né mi kɔli ki cìilimɛ ní bè.

²² Né ki cén mi nyénì sín nè yeli né Yewe koligo ní gè,
mi sì láʔa mi Kulocelié nē wè nè kapiʔi kpíʔileʔ.

²³ Wi kàyuʔujuuro ti mieni 'puu mi yiʔɛ mé gè,
mi sì kénì cíi wi fànʔa kaala láa nēʔ.

²⁴ Mi 'puu né funviigɛ ní wi yiʔɛ mé gè,
a mi 'niɛ cò, mi sì kolimɔ kpíʔileʔ.

²⁵ A Yewe 'tòni ken m'mé nè yeli né mi sínmɛ ní bè,
né míeni bà mi kiye yii cìiliye wi yiʔɛ mé gè.

²⁶ Yewe muɔ 'mìɛ tiɛ tɛngɛɛ sien ɲáa nē wi yē tɛngɛɛ sien wè,
a muɔ 'mìɛ tiɛ funviigefɔli ɲáa nē wi yē né funviigɛ ní gè.

²⁷ Muɔ 'mìɛ tiɛ cìiliwe ɲàa nē wi yē cìiliwe wè,
á muɔ sí mìɛ tiɛ síciliwe ɲàa nē wi yē koliwo wè.

- ²⁸ Muo tíme ne báan bè pa fuunmɔ́lilɔ suo bèle,
muo ne fungboliyofɔ́lilɔ pe yiye cùungu yè.
- ²⁹ ʔaan, kányiʔe nē, muo ne mi fètinne cáanri lè,
mi Kulocelié Yewe wire wi 'kpienme cáanri bè
yebilige nī gè gàa ki 'mi màʔa nè suʔu gè.
- ³⁰ Muo kenme nē, Yewe, m'bé gbè cáan
né kapiengbuɔ́nɔ gboli ní, nàa nī yakpuɔ́nɔ ní dè.
Mi Kulocelié wire fànʔa ní
m'bé gbè jáa bè yo bè gunbiige kénine gè.
- ³¹ Kulocelié wè, wire koligo ki nyénì sómigo nè nyuo.
Yewe wire sienre dī tiele fùn.
Wii pe timɔ́sigege, bàli pe líʔire jún wi mé wè.
- ³² ʔáa wī Kulocelié, ka laa Yewe bèʔ ?
ʔáa wī nyagurukpaʔalige gè, ka laa weli Kulocelié wire bèʔ ?
- ³³ Kire Kulocelié wire wi ʔɔ́ri kanʔa mi mé,
wii ne mi koligo sómigi gè ki- nyuʔɔ.
- ³⁴ Wi 'mi kàseniye liri yè bà sùɔ tiele,
mi de sómigi de tári nyaguruyo nē yè naame gè.
- ³⁵ Wire wi 'mi tenme kapienne kpúɔ́ngenme nē bè,
né 'mi sáʔa mi ne kányiere sandali* ʔɔ́gi gè.
- ³⁶ Yewe yo, muo ne muo timɔ́sigege kanʔa gè m'mé,
timɔ́sigege gáa ki báan né suɔɔ ní lè;
muo kàliige ki 'mi kpɔ́ni.
Bà muo 'mi sáʔa wè, a mi 'ʔɔ́ri taa.
- ³⁷ Muo 'koligo píele gè m'mé; mi tɔ́liyo yi wè ne kúrugíʔ.
- ³⁸ A mi 'taʔa mi leguulo nē bèle nè pe cira nè cò;
a mi 'pe kpúu séni mi koli bè pen wè.
- ³⁹ Mi 'pe kpúɔ́n nè muʔɔ́ɔ, piyě cí ní gbè yèʔ.
A pe 'tuu mi tɔ́liyo láara yè.
- ⁴⁰ Muo 'ʔɔ́ri ken m'mé a mi 'kapienne kpúɔ́n lè,
muo 'mi túnvɔ́lilɔ nyùyo cùungu yè.

- ⁴¹ Muo 'mi leguulo cira bèle mi yi?e mé gè,
a mi 'pe pulɔɔ, bàli mi 'bien bèle.
- ⁴² Pe 'kòku?ulo wáa gèle, sien sì pénì pe suɔ?
A pe 'Yewe yeri wè, kire né ki mieni wii lú?u pe mé?.
- ⁴³ Mi 'pe súu a pe 'kò cúbugo, gàa gī káfalige nī gè,
a mi 'pe tán?ana bè koligo fàrige tíele.
- ⁴⁴ Muo 'mi píle nè suɔ sienne pe kàsii mé wè,
nè mi téngɛ kùlogolo ke nyùgo nē gè.
Kùlo sienfelige káà, gàa miì yé kīni nè cén gè?,
a ki 'kii cérigɛ mi yi?e mé gè.
- ⁴⁵ Bà pe puu ne mi wori lúru dè, a pe 'lú?u m'mé;
nabɔnminɔ piyē ne fún mi yi?e mé.
- ⁴⁶ Nabɔnminɔ pe céri ti 'kùu pe nē,
piyē ne fún fíere nē dè níe yigi pe tieliriye nī yè.
- ⁴⁷ Yewe yē wiiwe ! Ki yeli mi de wi gbù?ɔrɔ,
wire ɲáà wī mi nyagurukpa?alige gè.
Ki yeli mi de mi Kuloceliɛ mí?e kpóri gè,
wire ɲáà wī mi suɔfɔli wè.
- ⁴⁸ Kuloceliɛ ɲáà wire wi 'mi fu?ɔ tón gè;
wire wi nyéni sienne cérigi bèle m'mé.
- ⁴⁹ Yewe yo, muo cé mi píle nè suɔ mi leguulo mé bèle;
?aan, muo 'mi yègɛ naame nè tóri mi túnvɔlilɔ nē bèle,
muo pénì mi cò nè mi suɔ nèmefɔlilɔ mé bèle.
- ⁵⁰ Kire kenme nē m'béri muo mí?e gbù?ɔrɔ gè kùlogolo nī gèle, Yewe !
M'béri muo mí?e tòbiló gè mi ɲúnuyo nī yè.^r
- ⁵¹ Wire wii ne kakpoliyo kpín?ini bè kùlofɔli suɔ wè;
wii ne kacèngɛ kpín?ini wi mé, ɲáa wi 'nyíene nè kòn wè,
Dawuda mé wè, né wi siime ní bè, lèlè ó lèlè nī.

^r18.50 Ki 'juu baa Wuro 15.9.

Kulocelié yafaanra né wi kàyu?ujuuro wori dī

¹ *Ḥúnunujuminɔ yieginiwe wu?u gī. Dawuda* ḥúnudan?a gī gàa pe ḥú né yakpuɔnrɔ ní dè.*

² Nyì?ene niī ne Kulocelié kpuɔmɔ tii bè,

naame larige kii ne wi kiye yakpi?ilide nyu dè ne tii.

³ Cenge ó cenge, nyì?ene niī ne sienre kengi dè ne yigi;

pilige ó pilige, niī ne sienne tenme bèle sícilige nē gè.

⁴ Ni wè ne nyu wī?, nyasienkan?ana sí bè?,

ngbú?ulo wè ni yékpoli lúru lè?.

⁵ Nè sí ki ya?a ni sienre tii ne fé ne dàala ni mieni kpàrí,

ti túnmɔ piī ne nògí duniya tiere ti mieni nī.^s

Kulocelié nyénì fèni sa?a káà faan cenge mé gè nyì?ene nī lè.

⁶ Cenge kii bè nàgafɔnwɔ tíele ḡàa wi péli nè celiwe líe wè,

wi nê yiri wi sa?a nī gè fundaanra nē dè,

wi nìe muguri bè nàgalirige tíele

gàa ki fé ki koligo nī gè bàa jíin wè.

⁷ Cenge ki nê yè cengenyenifoligoli mé gè,

nè ké nè sénì jíin cengenyenijiingoli mé gè.

Yakaa sì gbè làri ki káfugo nē gè?.

⁸ Yewe* fàn?a kaju?ulo ke nyénì sómigo nè nyuɔ,

kiyē ne ḡɔri kan?a sien sii mé wè.

Yewe nyakungenge* sienre tii sien téngge ti nē;

tii ne sícilige kan?a bàli mé piyè fie kaala cén wè?.

⁹ Yewe kacienne ke kiyē síngéle ne fundaanra kan?a sien fungo mé gè.

Yewe kajuudi?ele sienre ti 'fflige, ti nê sien sá?a wi- nyaa cìilige.

¹⁰ A sien ne tári Yewe fiere nē dè, kii pórigo nè sín;

ki fiere ti nê kò baa súuri lèle ó lèle nī.

Yewe kàyu?ujuuro tii kányi?e, ti sí sómigo nè sín.

¹¹ Tòni yē ti nī nè tóri tie nē, fúɔ nè tóri tieciiliwe nē.

^s19.5 Ki sienre ti 'juu baa Wuro 10.18, nè yeli né gireki sienliere ní dè.

Tii tàanra nè tóri sálu?o nē, sálu?o gáà ki yigi sásiere nī dè.

¹² Yewe yo, muo sienre tii ne mi sòmí, mi ñáà wī muo baakuwo wè.

Ñàa wi tári ne yeligi né ti ní dè, wii ne tóni ta?a ti nī.

¹³ Ñáa wi bé gbè wi pùunnidieye yi mieni cén ?

-Mi pùunnidieye yi mieni yige mi nī, nyàa yi 'lari mi nī !

¹⁴ ?aan, nè píne -mi ci?ige nienyienige sòngiro mé dè,^t

kire ga buu ti fāga fàn?a taa mi nē?

Bà m'bé puu né funviige ní, né tíele fùn bè suo kaku?olo mé lè.

¹⁵ ?é Yewe, -ki kpí?ile mi nyasienre né mi funzongiro ní dè

ti- puu cènre muo yi?e mé gè,

muo ñáà wī mi nyagurukpa?alige gè,

muo ñáà ma mi suo nè fùgu wè.

20

Kulocelie wi- kùlofòli sá?a wè !

¹ *Ñúnunuminu yieginiwe wu?u gi. Dawuda* ñúnudan?a gi gaa pe ñú né yakpuonro ní dè.*

² Yewe* wi- lú?u muo mé muo fuunmo lèlè nī lè,

dí Yakuba* Kulocelie wi- sí muo mà?a bè su?u !

³ Bè wi ya?a baa wi kpáawalidengege* nī gè, Siyon* kà?a nī gè,

wi- wi kòli sá?a gè wi- muo suo bè muo kpòni.

⁴ Wi- fòli muo yaliire yakenre nē dè,

wi- sòngi wi taa né muo kakuwo kaasorigido* wori ní dè. *Ye- ñó cè.*

⁵ Wi- ki kpí?ile muo mé gaa muo fungo ki caa gè !

Wi- ki ya?a gii muo ne sòngí gè, ki mieni ki- fori.

⁶ Bà weli bé fundaanra yékpu?ulo wáa, bà wi 'muo suo wè,

weli bé sí weli káfali yège wè bè weli Kulocelie kpú?o wè.

Yewe wi- ki kpí?ile gaa ki mieni muo ne náari wi mé gè.

⁷ Píra ñáà ní wè mi 'ki cén:

^t19.14 nienyienige sòngiro mé dè Sienne páli nē ti?e gaa sienre yi?e dè nè jo: *fungbolyofòlilo mé bèle.*

Yewe ne wi kùlofɔli suu wè ɲàa wi 'nyíene nè kòn wè;
wii ne siennugoro kan?a dè wi mé né wi kàliige kɔli ɲɔri wori ní dè
bè wi ya?a baa wi nàkpaanjenge nī gè, nyí?ene nī lè.

⁸ Pàli 'pe sòngiro ta?a dè suonyɔ wotorilo nē;
a bìli pe funyo ta?a yè suonyɔ nē.

Nè ki ya?a weli bèle, weli Kulocelie Yewe wire mí?e weli ne yeri.

⁹ Peli bèle, pe céri tii ne pegi ne tun;
weli bèle, weli nire wáa nè yéri.

¹⁰ Yewe yo, -kùlofɔli suu wè;
ma weli náarige cò gè a weli ne muo yeri wè !

21

Yewe, nicii, suɔɔ náà muo 'ken kùlofɔli mé wè !

¹ *Ἡ ἰουδαία ἐβραϊστικῶς ἠδὲ καὶ ἡ ἑβραϊκή γλῶσση ἰουδαία καλεῖται.* Dawuda* ḡnudan?a gī gàa pe ḡú né yakpuɔnrɔ ní dè.

² Yewe* yo, kùlofɔli wii ne muguri muo ɲɔri ti wu?u nē gè.
Wi fundaanra ti 'kpú?ɔ nè tóri,
gàa muo 'kpí?ile nè suɔɔ ken lè wi mé wè.

³ Muo 'ki ken wi mé gàa wi fungo ki puu ne caa gè;
muo sī cīi wi nyuo náarige nē gè?. Ye- ḡó cè.

⁴ Né ki cén muo nē wi kpàli
nè muo kacèngbi?ilige kɔli ta?a gè wi nē.
Muo nē tie ndòngɔ tón gè kùlofɔli wi nyùgo nē gè.

⁵ Wi nyénì sīi náari wè muo mé, a muo 'wi ken wi mé,
siicenyε nyàà yi 'ni?e yè, fúɔ nè wi tín wè.^u

⁶ Muo 'wi kpú?ɔ kányi?e ní né suɔɔ ní lè nàa muo 'ken wi mé lè.
Muo 'kpuɔmɔ le bè wi nē bè burugo tíele gàa ki 'nyí?ene gè.

⁷ Bà muo ne muo kajènge tari gè wi nē wè,
sienne míeni pe béri sientaanra nyu dè de kan?a sienne mé bèle wire kenme nē^v

^u21.5 Eburu* sienre nī dè, ti nē jo: *bànguɔ sīi wè*. Baa pe kùlo ni ténime nī bè, sienne pe 'dàli ne ki nyu fàn?afɔli mé wè mme gè fa?a gè; ki kɔri wire wī *wi- sītɔniwɔ taa*.

^v21.7 Tii ne nyu ne waa nyakungenge* sienre kúruɔ dè, dàa Kulocelie cé juu Birayima* mé wè (wéli baa Sél 12.2).

lèlè ó lèlè nī.

Muo 'wi fungo nyì gè fundaanra nē, muo yi?e mé gè.

⁸ Né ki cén kùlofóli wi 'wii ken Yewe mé,

Kulocelié ñàà wī kuloceléle pe mieni Kàfóli* wè, wi bànguò déniḡe kire kenme nē
bè,

wiǐ gbè jáa bè lá?a duu?

⁹ Muo kóli ki bé muo leguulo cò bèle;

muo kàliige ki bé pe taa jò bàli 'muo bien bèle.

¹⁰ A muo kénì pèni mè tìe cenge ḡi gè,

muo bé pe kpí?ile bè furine kàsun tíele gàa ki sórigi gè;

Yewe bé pe júo wi fundan?anide lèlè nī lè, kàsun ki bé pe sóriḡo.

¹¹ Muo bé pe wésiile cú?ò bèle bè yige dàala nī lè,

pe siime bè, lewiiwe piile nī bèle.

¹² A pe 'sìpi?i sòḡi né muo ní wè,

né sèni piye nyaa nè kpilikpili puo wè, wiǐ nyuo pe nē?

¹³ Né ki cén muo bé ki kpí?ile pe bé kàdu?u wáa bè fè,

né muo sandaliye* ní yè, nyàa muo ne ḡḡi yè pe yiye nī yè.

¹⁴ Yewe yo, ki yeli sienne peri muo kpóri muo ḡri tire kenme nē !

Weli béri muo fàn?a ḡúnuyo nii yè, bèri muo gbù?óró.

22

Mi Kulocelié, gáa nē muo 'mi cíi ?

¹ Ḥúnunḡuminḡo yieḡiniwe wu?u ḡi. -Ki ḡú nè yeli né «Kpìenduumo Sùo» ḡúnugo ní gè.
Dawuda* ḡúnudan?a ḡi gàa pe ḡú né yakpuḡḡo ní dè.

² Mi Kulocelié, mi Kulocelié,

gáa nē muo 'mi cíi nè kàdu?u wáa m'mé ?^w

Muo 'kò liilige; muo sì pen nè pèni mi suo?,

Sienna páli nē ti?e gáa sienre yi?e dè nè jo: *Muo nyéni bànguò kajèḡe ta?a gè wi nē*, kire ga laa muo 'wi kpí?ile fundaanra sien lèlè ó lèlè nī.

^w22.2 Zezi koli nè ti?e gáa sienre juu dè tiipariḡe nē gè (wéli baa Mat 27.46; Mar 15.34).

nè ki ya?a mi ne kòkuugbuo wáari lè.

³ Mi Kulocelié yo! Mi ne kòkuulo wáari lè cenvugo nē,
muo sì lú?u m'mé?; pìlige nī gè, mi sì pìiri?.

⁴ Nè sí ki ya?a muo wī Tiele Fùn Kulocelié wè,
téníwe baa muo kùlofolilo kácun?o nē gè,
muo ñàà wī Isirayeliyé* pe nìe kpóri wè.

⁵ Muo nē weli tobilo pe yé puu ne pe sòngirò tari dè,
pe yé pìye ya?a muo kiyé nī, a muo 'pe píle nē suo.

⁶ Pe 'kòku?ulo wáa gèle muo kúrugú a muo 'pe suo,
pe pìye ya?a muo kiyé nī, fiere sì pe taa?.

⁷ Gàa ki 'mi kúo wè, mi yē tògò pe nyaame nē bè,^x mi wè nàguo?;
mi yē ne fiere tóngi sienne nē bèle,
pe mieni ne pìye nyíene mi nē.

⁸ Bìli pe mi nya?a wè, pe mieni ne mi tí?e.

Pe mieni ne nyuoyò mari yè níe nyùyo fiigi yè^y né jo:

⁹ «Wii jo lé wi 'wii ya?a Yewe* mé lé ? Wi- pa wi suo kìe !
Wi- pa wi yige pe kiyé nī yè,
a ki yē wi woli ni 'kpú?o wi mé lè !»^z

¹⁰ Nè ki ya?a Yewe, muo wī ma 'mi yige mi yàa liye nī yè,
né mi tu?o a mi nyùgo 'télige gè mi yàa yírigéle nē gèle yanyige nē.

¹¹ Muo kiyé nī pe 'mi ya?a bà pe 'mi sii wè;
bà mi 'tíi nē yiri mi yàa liye nī yè, muo 'puu mi Kulocelié.

¹² Ma fǎga líili mi nē?, né ki cén wu?ogò kii mi táanni;
sien wè bile bè mi sá?a?.

¹³ Mi leguulo pe 'mi mà?a nē su?u bè nèpi?ele nì?egele tíele.
Pe 'mi kpàri bè Basan kùlo nèpieliriye tíele.^a

^x22.7 Wéli baa Zóbi 25.6, Eza 41.14.

^y22.8 Kele gáli míeni ke 'sebe sebetiye yáa nī: Mat 27.39; Mar 15.29; Ijún 109.25.

^z22.9 Zuufulo pe puu ne tí?e gáa sienre nyu dè tiiparige táanni gè (wéli baa Mat 27.43).

¹⁴ Piyē ne pe nyuɔɔ múgulo yè bè mi cenmine,
bè jàri tíele ñàa wi 'cuulo níe kaara píle dè ne sulugu.

¹⁵ Mi yē bè luʔɔ tíele gàa ki 'sùʔu nè wo gè,
a mi kácere ti mieni 'yúɔɔɔ.

Mi nàzɔn wii bè sinyine tíele
nàa ni nyegi mi laame nī bè.

¹⁶ Mi yékpoganʔa ki 'waʔa bè sísalige tíele,
mi nyine ni 'tári mi ndebe nē bè.^b
Muɔ 'mi sínge nyedari nē dè.

¹⁷ Pònmino 'yéri mi táanni bè tuu mi nē;
kapiigbiʔilile gboli 'mi màʔa nè suʔu;
pe 'mi kiye né mi tɔliɔ fúruɔi yè.^c

¹⁸ Mi nyénì waʔa, m'bé gbè mi káceye tóri yè,
mi leguulo piyē ne mi wéli níe nyapigele yùbú gèle ne tóngi.

¹⁹ Pe 'mi burudo lielé dè piye nē,
pe 'bigele wáa bè ki cén ñàa wi bé mi burugo líe gè.^d

²⁰ Yewe muɔ wè, ma fã sí líli? !
ʔe, muɔ ñàa wī mi ñɔri dè, te báan fáari ma pa mi sáʔa.

²¹ Ma mi sii suɔ wè kapiengbuɔn ñɔsii mé wè;
pa mi cò ma yige pònmino kamijinre nī dè.

²² -Mi suɔ jàri nyuɔ mé gè,
né míeni nyàʔanuɔ nyegele mé gèle.

Cí ! Muɔ nyénì lúʔu m'mé !

²³ M'béri muɔ wuʔu nyu gè mi siinyenine mé bèle,
béri muɔ gbùʔɔró gboli nī lè.^e

^a22.13 Basan kùlo ni yé puu Isirayeli kùlo nī lè kàmege kòli mé cengenyenifoligòli mé; baa pe puu ne nèpiʔele gbún gèle ke líri gèle (wéli baa Fàn 32.14; Ezek 39.18).

^b22.16 Wéli baa Zan 19.28.

^c22.17 Tiʔe gáa sienre dè, weli 'ti yiʔe nè yeli né gireki sienliere ní dè, né míeni eburu* sienliere tieye yáa nī. Tieye sáama nī eburu sienliere dáa tii ne ki nyu né jo: *majo jàri wī, mi kiye yè, mi tɔliɔ yè.*

^d22.19 Wéli baa Mat 27.35; Mar 15.24; Luk 23.34; Zan 19.24.

²⁴ Yeli báli ye fi?é Yewe nē wè, yeri wi gbù?wó !

Yakuba* siime, yeri wi kpóri,

Isirayeli siime, yeri fún yeri yà?ará wi yi?e mé gè.

²⁵ Né ki cén wii puu ne nyígi fuunmɔfɔli nē wè wi fùrɔgɔ lèlè nī lè?.

Wii wi ɲrɔgɔ nè sɪ?erɛ?; wii wi yi?e làrigɛ gè wi nē?.

?m?m: bà wi 'kòkuulo wáa lè wi kúruwu wè, a wi 'lú?u wi mé.

²⁶ Yewe, muɔ kenme nē

m'bé jáa bèri muɔ gbù?wó gboli nī lè;

m'bé mi nyakungenyɛ fori yè bàli yi?e mé pe fi?é muɔ nē wè.

²⁷ Ki yeli fuunmɔfɔlilo pe- lli pe tɪn !

?aan, pe sí de Yewe gbù?wó, bàli biɛɛ wi wuulo bèlè.

Pe sí sɪi taa nì?ewe !

²⁸ Siɛnfeliye nyàà yī duniya tiɛliiliye yi mieni nī yè,

pe bé koli bè pɛn bè pe sɔngirɔ ta?a dè Yewe nē wè,

duniya nariye yi mieni bé tuu bè cúbulo wi yi?e mé gè.

²⁹ Kùlofɔlimɔ pii Yewe wobo;

wire wī kùlogolo Kàfɔli wè.

³⁰ Lɔrifɔlilo bèlè, bàli pe líi ne tíngi bèlè,

pe bé tuu bè cúbulo wi yi?e mé gè;

bàli piyē ne tíri dàala cúbugo nī gè bè kùu wè,

peli mieni nē tuu nè cúbulo,

bàli piyě cī gbè yafien kpí?ile bè kò sɪi nē wè.

³¹ Pe siime bè, pire míeni bé pari baara Yewe mé,

peli míeni béri Kàfɔli wi wu?u nyu gè pe pìile mé bèlè,

bàli pe báan pe kàdu?ume gè.

³² Peli míeni béri Yewe sínme wu?u nyu gè,

bé ní ki juu bàli mé pe bága sɪi bèlè

gàa Yewe 'kpí?ile wi wuulo mé bèlè.

Yewe nê mi nà?a bè sînbana?awa tíele

¹ *Dawuda* ñúnudan?a gî gàa pe ñú né yakpuɔnrɔ ní dè.*

Yewe* nê mi nà?a bè sînbana?awa^f tíele; yakaa sí ga tíi mi laa?.

² Wíi ne mi tórigi nyàpungo tí?e nî, ne mi síngi baa yanyige nē;

ne mi kóri ne waa luɔɔ tieye nî nyàa yi wè fúu yè?.

³ Wíi ne ñɔvɔnrɔ kan?a mi pile mé lè.

Wíi ne mi yi?e kínigi kasingele koligo nî gè

kire ga buu wi mí?e ki- téni.

⁴ A ki céni yē mi ne tári gòrigo nî gè, baa kùu yebiliwuɔɔ nî lè,

mi ně de fi?é yafien nē?, né ki cén muɔ yē né mi ní.

Muɔ kàgbiile lè né muɔ kpògo ní gè, tíi ne mi nári,

a kire 'ki ya?a a mi 'sori.

⁵ Muɔ ne liigbuɔɔ^g téngi mi táanni mi leguulo pe nyaame nē.

Muɔ ne mi kpàlí ne nyógi

níe nùdaanna sùnmuɔ ñu mi nyùgo nē gè;^h

muɔ ne mi nējogo nyìgí gè ki- ñu.

⁶ Muɔ kacènge né muɔ bànguɔ dénige

ki bé ta?a mi nē bè mi cira bè cò mi sìicenyé yi mieni nî yè.

Kire nē m'bé kò Yewe sa?a nî gè lèlè ó lèlè nî.

Kpu?ɔrɔ Kùlofoli wíi ne jîin

^f23.1 Dawuda wi yé kîni nè puu sînbana?awa né né péli nè pénì kò kapiengbuɔnrɔ né kùlofoli (wéli baa 78.71-72; Eza 44.28; Zer 3.15). Kulocelie wíi Isirayeliyé* sînbana?awa (wéli baa 28.9; 79.13; Ezek 34.11-16). Zezi 'jo wire míeni yē sînbana?awa (wéli baa Zan 10.11,14; Eb 13.20; 1Pie 5.4; Tîe 7.17).

^g23.5 Yewe wíi sînbana?awa né ní kùlofoli. Wire wíi ne Dawuda téngi wè wi tíime tabali nē wè. Kùlofolilo pe puu ne yaliire kan?a pe sa?a sienne pe mieni mé bèle, fa?a gè (wéli baa 1Sam 9.7-13).

^h23.5 Ki yé buu sienne báli mé bèle kaliele, a pe 'muɔ yeri baa liile tí?e nî gè, sienni?eme tí?e nî gè, pe nê sùnmuɔ wo muɔ nyùgo nē gè bè muɔ kpú?ɔ (wéli baa 2Sam 12.20; Fàn 10.3; Luk 7.46).

¹ *Dawuda* ñúnudan?a gī gāa pe ñú né yakpuɔnrɔ ní dè.*

Yewe* mé duniya wi mieni yē, né wi laame yere ní dè,
dàala lè né ni ténivɔlilo ní bèle.ⁱ

² Né ki cén wire wi 'dàala kàpuɔnrɔ córi bèle lakpoliyo naame gè,
lakpoliyo nyàà yī baa dàala láara lè;
wi 'dàala sómigɔ lè nè yérige lakoliyo nē yè.

³ Ñáa wi bé jáa bè tán?a Yewe nyagurugo nē gè ?
Ñáa wi bé jáa bè yéri wi kpáawalidengεε* nī gè ?

⁴ Ñàa kiyε yiì nú?ɔ yè?, á wi ní funviige ní gè,
ñàa wi wè tári káfinεε nē dè?,
né míeni wi wè nε kàlí bè sien fáanni?.

⁵ Yewe bé wi kajεngε ta?a gè kire sien nē wè;
wi bé sínne taa wi suɔfɔli Kuloceliε mé wè.

⁶ Bà kire kènne gboli ni yē,
bàli pe 'pìye puɔ muɔ nē bèle níε muɔ yi?ε caa gè,
peli bìele Yakuba* narigε gè kányi?ε nē !^j *Ye- ñó cè.*

⁷ Nàkpaanwi?ile,^k ye- gbòbori, ye- nyùyo yègε yè !

Bànguɔ kòriyo, ye- múgu !

Ye- tí Kpu?ɔrɔ Kùlofɔli wi- jíin !

⁸ Ñáa sí wī kire Kpu?ɔrɔ Kùlofɔli wè ?

Yewe wī, ñɔrifɔli wè né ní nàgalirige gè,

Yewe wè, nàgalirige gè kapienne nī lè !

⁹ Nàkpaanwi?ile, ye- gbòbori, ye- nyùyo yègε yè !

Bànguɔ kòriyo, ye- múgu !

Ye- tí Kpu?ɔrɔ Kùlofɔli wi- jíin !

¹⁰ Ñáa sí wī kire Kpu?ɔrɔ Kùlofɔli wè ?

ⁱ24.1 Ki sienre ti 'juu baa 1Kor 10.26.

^j24.6 *Yakuba narigε gè kányi?ε nē* Ná?a gè weli nyèni wúɔ né eburu* sienliere ni?ere ní dè. Pàli nyèni ta?a sienliere tää tiiye nē, dàa ti 'juu né jo dè: *Yakuba Kuloceliε.*

^k24.7 Gbù?ɔrɔsa?a nī gè, nàkpaanwi?ile ni?εgele puu baa né ke kòriyo ní yè. Ná?a gè, Kùlofɔli wii nε si?eré bè jíin Gbù?ɔrɔsa?a nī gè.

Yewe ñáà wī nyì?ene kapiengbuɔnnɔ Kàfɔli, wire wī Kpu?ɔɔ Kùlofɔli wè.
Ye- ñó cè.

25

Yewe yo, pa mi suɔ, -mi yi?e kɪni gè¹

¹ *Dawuda* wu?u gī.*

Yewe* yo, mi nê muɔ náari nè yi?e muɔ kɔli mé gè.

² Mi 'mi sòngiro ta?a dè muɔ nē; fǎga ki ya?a fiere tón mi nē?

kire ga buu mi leguulo peri fundaanra kpín?ini mi wori nē dè.

³ Bàli pe wéli muɔ mé wè, fiere sǐ ga tón pe nē? !

Fiere ti bága tón pe nē

bàli pe 'dàli ne sienne fáanni nyùgo fùn wè.

⁴ Yewe yo, -ki ya?a mi- muɔ koligo sómigɔ gè cén;

-mi tenme kenme bìi nē m'bé muɔ kozinge líe gè.

⁵ -Mi yi?e kɪni gè muɔ koligo nī gè né muɔ kányi?e ní gè,

má sí mi tenme, né ki cén muɔ yē Kulocelié ñáà wi mi suu wè.

Mi ne wéli muɔ mé cenge ó cenge.

⁶ Yewe yo, sòngi ma taa né muɔ nyinidaaguugo ní gè

né muɔ bànguɔ déniḡe ní gè, gàa gī baa lèle ó lèle.

⁷ Fǎga ní sòngi daa né mi nàgapunmɔ lèle kapi?ile ní gèle?

né mi kacu?ɔɔ ní bè?;

sòngi ma taa né mi ní muɔ bànguɔ déniḡe kire kenme nē,

né muɔ kacènge ní gè, Yewe.

⁸ Yewe fungo ki 'nyuɔ né sín,

kire kenme nē wīi ne koligo tíí gè sienpuunninɔ nē bèle.

⁹ Wīi ne fuunmɔfɔlilɔ kóri bèle ne waa kasingele kɔli mé gè,

ne pe tenme wi koligo kele nē gèle.

¹⁰ Yewe kakpi?iligele ke mieni yē ne wi bànguɔ déniḡe né wi kányi?e tíí gè

¹25.0 ñúnugo gáà ki sienkan?ana gboli ó gboli ne séligi né sebekaanna láà ní; sebekan?ana ó sebekan?ana ke taanni kiyé táanni nè yeli né Eburulo* alifabe ní wè (wéli baa 9.1 kaliweḡe ki tánme gè).

bàli nē pe tári ne yeligi né wi nyakungenge* sienre ní dè né ti kajuugbengele ní gèle.

¹¹ Muo mí?e kpuomɔ pire kenme nē bè, Yewe,
ma sí mi kolimɔ kàsulugo suɔ gè, bàa pi 'pii bè.

¹² A sien ne fi?é Yewe nē wè,
Yewe nê koligo tiè gè wi nē gàa wi yeli bè líe gè.

¹³ Wi sù wi nê nyuɔ, wi siime pi nê kùlo taa lè kɔrigɔ.

¹⁴ Yewe ne wi funzɔngiro tí dè wi wuulo nē bèle, bàli pe wi fi?é bèle.
Wi nìe wi nyakungenge sienre nyu de pe mé.

¹⁵ Mi ne wéli Yewe mé lèlè ó lèlè nī, wi- pa mi suɔ,
né ki cén wire wi nyéni mi tɔliɔ yigi yè jùɔ nī wè.

¹⁶ -Mi wéli, má kacènge kpí?ile mi nē,
né ki cén mi yē mi nigbe, yawu?ɔ yē mi nē.

¹⁷ Mi fungo ki funbienre ti 'ni?e mi nī,
-mi cò ma yige mi fuunmɔ nī bè.

¹⁸ -Mi wéli mi wu?ɔgɔ nī gè né mi fùrɔgɔ ní gè,
má sí mi kapi?ile ke mieni lá?a mi nē.

¹⁹ -Ki wéli bà mi leguulo pe 'ni?e bèle,
né kenme bì nē mi 'nèmfɔlilɔ bien bèle.

²⁰ Bà muo yē mi làridi?e gè,
-mi sù wéli wè, má mi cò ma suɔ pe kiyè nī yè,
ma ki ya?a fiere fãga mi taa? !

²¹ Mi funviige né mi sínne ni de mi wéli,
né ki cén muo nē mi sɔngiro ti yē.

²² ?é, mi Kulocelie, -Isirayeli* fùgu wè ma suɔ;
ma wi yige wi funbienre ti mieni nī dè.

26

Yewe yo, -mi funviige kàyu?u juu gè

¹ Dawuda* wu?u gī.

Yewe* yo, -mi kàyu?u juu gè, né ki cén mi nyénì tán?a né funviige ní
nè mi funzɔngirɔ ta?a dè Yewe muɔ nē.

Mi tɔliyo yiì tán?a nè cèli?.

²Yewe, -mi cò ma nyaa, ma mi si?e ma wéli,
ma mi fungo né mi nàzɔn cúungo wè ma wéli.

³Mi ne sɔngí ne tari né muɔ bànguɔ déniḡe ní gè;
mi ne tári ne yeligi né muɔ kányi?e ní gè.

⁴Mi sì ténì né sienne ní bèle bàli pe dàari nyu wè?;
mi wè ne tári né funlariyefɔlilɔ ní bèle.

⁵Kapiigbi?ilile gboli ni 'mi bien,
mi wè ne tènì né sienpiile ní bèle?.

⁶Mi 'mi kiye jíge yè,^m bà mi sì kaala kpí?ile?,
kire ga buu mi- sì?ere kpɔni muɔ gbù?ɔrɔdi?e* nē gè, Yewe,

⁷bèri nyu né mi yékpɔli ní lè bè puu kicénvɔli,
bèri muɔ kakpoliyo nyu yè.

⁸Yewe yo, sa?a ki 'mi déni gàa gī muɔ Kòridi?e* gè,
né ti?e ní gè baa muɔ kpuɔmɔ pi yē bè.ⁿ

⁹Făga mi sîi kúɔ wè né kapiigbi?ilile ní bèle?;
făga mi kpúu né sienkpuulo ní bèle?.

¹⁰Peli bèle, piyē gbòboriya?ala bèri kapi?i kpín?ini gè,
pe kàliiye ní yè gbòboriya?aya
bèri yere nù?ɔrɔ dè de kan?a sienne mé bèle.

¹¹Nè ki ya?a mi wè, mi ne tári funviige ní.
-Mi fùgu ma suɔ! Ma nyuɔ mi nē !

¹²Mi 'sómigɔ nè yéri kozinge nī gè.
M'bé kpu?ɔrɔ ta?a dè muɔ nē gboli nī lè nàa ni 'kpu?ɔ lè.

^m26.6 Eburulo* mé bèle, a kaala cé kpí?ile lè, a sien wiì tàa cén ti nī wè?, wi nē cé lu?ɔ líe nè kiye jíge yè, bè ki tìe wire yē kanaasingbi?iliwe (wéli baa Fàn 21.7; Mat 27.24). Né míeni, a sien ó sien je jíin Gbù?ɔrɔsa?a nī gè, wi cé yeli bè kiye jíge yè.

ⁿ26.8 Wéli baa Yir 24.16; 32.22; 40.35; 1Kùlo 8.11; Zan 1.14.

M'bé lèbaanna le, bà Yewe ne mi wéli wè

¹ *Dawuda* wu?u gī.*

Yewe* yē mi kp̄ienme né ní mi suɔf̄li.

Ŋáa nē m'bé ní de fi?é ?

Yewe 'mi s̄i mà?a wè nè su?u, wi yē mi làridi?e nyagurugo nī gè.

Ŋáa nē m'bé ní de fi?é ?

² A sienpiile pe 'p̄en mi kúruḡu bèle,

bè pa mi kabari bè mi c̄eri káa dè,

mi leguulo né mi parif̄lilo, peli bīele pe bé kúruḡo bè tuu !

³ A kapiengbuɔnnɔ pe p̄eni mi mà?a nè su?u dè,

miĩ ga tí bé f̄ie mi fungo nī gè?.

A ki c̄eni nyaa kapienne 'yè mi kúruḡu wè,

m'bé mi s̄ngirɔ ta?a dè Yewe nē wè.

⁴ Kaala nigbe mi nyéni náari Yewe mé, lire yákuɔ mi ne caa:

bè kò Yewe sa?a nī gè mi sīcenȳe yi m̄eni nī

bè Yewe c̄enme nyaa bè,

b̄eri ki caa bè puu wi yi?e mé^o wi Gbù?ɔɔsa?a nī gè.

⁵ Né ki c̄en yawu?ɔ cenge nī gè wi bé mi nyóḡɔ wi nyúmɔ nī bè,^p

wi bé mi làrige wi f̄eni sa?a laame nī bè,

wi bé mi tárige nyagurukpa?alige naame gè.

⁶ Píra ḡáa nī wè, mi 'kpu?ɔ nè tóri

mi leguulo nē bèle, bàli pe 'mi mà?a bèle !

M'bé yaju?u káa kpúu bè ken Yewe mé wi f̄eni sa?a nī gè,

b̄eri fundaanra yékpu?ulo wáari gèle;

m'b̄eri ḡú b̄eri yakpuɔnrɔ kpúɔn dè, bè Yewe gbù?ɔɔ wè.

^o27.4 *b̄eri ki caa bè puu wi yi?e mé* Sienne páli nē ti?e gáa sienre yi?e dè nè jo: *bè wi yúgo.*

^p27.5 *nyúmɔ* Eburu* sienre nī dè ná?a gè, ki 'juu né jo: *kpáta?a.* Nya?afolido nī dè, sienre dáa ti wè ki tíf̄ làridi?e gī?.

⁷ Yewe yo, mi ne muo yeri ! -Mi kòkuulo lú?u lè !

-Nyinime taa mi nē, ma mi náarige cò gè !

⁸ Mi fungo ki 'muo sienre lú?u dè, Yewe,

a muo 'jo:⁹ «Te báan ma pa mi yi?e caa !»

Ao, Yewe, mi ne báan bè pa muo yi?e caa gè.

⁹ Fǎga muo yi?e làrige gè mi nē? !

Fǎga mi ñorigo né nà?a ní?, mi ñáà wī muo baakuowo wè !

Muo yē mi sá?afóli. Fǎga núgo mi táanni?, fǎga mi ya?a?,

Kulocelié, muo ñáà ma 'mi suo wè !

¹⁰ A mi tuu né mi yàa pe 'mi cí wè, Yewe bé mi kóri.

¹¹ Yewe yo, -mi tenme muo koligo nē gè,

-mi nà?a kozinge nī gè mi palilefólilo peli kenme nē.

¹² Fǎga ki ya?a gáa mi parifólilo pe sòngí gè ki- fori? !

Né ki cén sienne nyénì yè mi kúrugú nē fine nē ta?a mi nē,

bàli pe kpìlikpìli nyu wè, nèmefólilo bèle.

¹³ Meni mi cí ga puu

a mi sì yé mi sòngiro ta?a dè Yewe kacèngé nē gè?,

duniya ñáà nī sienne pe yē sì nē wè ?

¹⁴ Bà ki yē gè, yéri ma Yewe sige wè,

ma gbènme le, ma lèbaanna líe !

?aan, yéri ma Yewe sige wè !

28

Yewe nyénì lú?u m'mé !

¹ *Dawuda* wu?u gī.*

Muo wī, Yewe,* ñáa mi ne yeri wè.

Muo ñáà wī mi nyagurukpa?alige gè,

muo fǎga puu dùno mi náarige mé gè?.

⁹27.8 a muo 'jo Sienne páli nē ti?e gáa sienre yi?e dè nē jo: mi fungo ki 'juu né muo liele ní né jo.

A muo 'kò bobogo gè, muo sì lú?u m'mé wè?,
m'bé puu bè bàli tíele pe jíin kusi?i* nī gè.

²-Mi yékpòli lú?u lè, bà mi ne muo fien wè;
-nyinime taa mi nē bà mi ne muo yeri ma mi sá?a wè,
bà mi 'mi kiye yège yè bè muo náari wè.^r
baa muo tiécènjenge wàlidengenge* kòli mé gè.

³Făga mi pínε bè cíi né funbin?efólilo ní bèle?,
bàli bìele kapiigbi?ilile bèle;
piyē ne yanyige sienre nyu dè pe siennyeninε mé bèle
nè sí ki ya?a pe funyo yiī nyìye sòngibiire nē dè.

⁴-Pe sàri ken wè pe mé ma yeli né gàa ní pe 'kpí?ile gè,
nè yeli né pe kacu?ɔɔ ní dè dāa pe kpín?ini dè !
-Pe sàri ma yeli né pe kiye baara ní dè; -pe t̀ni ken wè pe mé !

⁵Bà pe wè ne t̀ri né Yewe kakpi?iligele ní gèle?,
né wi kiye baara ní dè,
Yewe bé pe cáan dàala nē lè, wiī ní pe yérige?.

⁶Kpu?ɔɔ yeli de tari Yewe nē wè,
né ki cén wi nyénì mi yékpòli lú?u lè né mi náarige ní gè.

⁷Yewe yē mi ηɔri taadi?ε né ní mi timɔsigege* gè.
Wire mé mi nìe ya?a né mi fungo ki m̀eni ní.
Wi nē mi sá?a; mi fungo ki nē puu fundaanra nē.
M'béri wi gbù?ɔɔ né mi ηúnugo ní gè.

⁸Yewe yē wi wuulo pe ηɔri taadi?ε.
Wire wī làridi?ε l̀rige gè;
wi siennyienεɔnwɔ* wè, kire tí?ε nī wi nē suɔɔ taa lè.

⁹Yewe yo, -muo sienne suɔ bèle, ma kaj̀enge ta?a gè muo k̀rige nē gè !
Ma puu pe s̀nbana?awa, ma pe gbó súuri !

^r28.2 Bè kiye yège yè naame gè bè náari wè, ki yé puu kaliele Isirayeliyé* mé bèle (wéli baa 63.5; 134.2; 141.2; 1Kùlo 8.22; Èsid 9.5; Ney 8.6; Eza 1.15; 1Tim 2.8).

Yewe yékpoli nií né ñori ní

¹ *Dawuda* ñúnudan?a gī gāa pe ñú né yakpuɔnrɔ ní dè.*

Yeri Yewe* tòbiló wè kenme bìñ nē wi yē wè,
yeli báli bìele nyì?ene fàn?afólilɔ bèle !^s

Ye- Yewe cènme né wi ñori tòbilo dè !

² Ye- wi mí?e kpu?ɔgenme tòbilo bè !

Ye- tuu ye cúbulo yé Yewe gbù?ɔrɔ,
wire ñàà wī kpu?ɔrɔ Kùlofɔli cènwe wè níe nyì?ene wè.^t

³ Yewe wire yékpoli ni lúru ne tòrí luɔɔ tònmo nē bè.

Kpu?ɔrɔ Kulocelié wi yékpoli ni 'kpèni,
Yewe ñàà wī ku?ɔjii luɔɔ naame gè.

⁴ Yewe yékpoli nií ne tòngú né ñori ní,

Yewe kpuɔmɔ yékpoli nií ne tòngú.

⁵ Yewe yékpoli nií ne sèdire* tiikpa?aliye^u kabari yè;

Yewe wii ne Liban kùlo sèdire tiikpa?aliye kabari yè.

⁶ Wii ne ki kpín?ini Liban nyaguruyo yi nìe yogi bè nēnaaya tíele;

wii ne ki kpín?ini Siriyɔn nyagurugo^v ki nìe yogi

bè nyà?anuɔ nēna?a tíele.

⁷ Yewe yékpoli nií ne kàsun dīsaanna tìrigí.

⁸ Yewe yékpoli nií ne waamakulo cúungu lè.

^s29.1 *nyì?ene fàn?afólilɔ* Eburu* sienre nī dè, ki bé gbè yi?e bè jo: *Kulocelié jaala* kire ga laa *kulocelēle páli jaala*. Sienne páli ne ki sòngí né jo ki wè kányi?e kulocelēle? ná?a gè, á kire bè? gè, ki bé gbè nyaa kīi ne nyu nyì?ene tundunminɔ* wu?u nē. Pe mīeni piyē Kulocelié fàn?a láara gè baa wi nàkpan?a* nī gè (wéli baa 89. 7).

^t29.2 *wire ñàà wī kpu?ɔrɔ kùlofɔli cènwe wè níe nyì?ene wè* Sienne páli nē ti?e gáa sienre yi?e dè nē jo: *né cùlime fēnine ní*.

^u29.5 *Tiikpa?aliye yáa* yi 'puu nyàa ní pe saaya faanri yè, nyàa yi 'puu lɔgbenre tiire né ní Liban kùlo nī lè. Kùlofɔli Sulomani wi cé 'yàa suɔ nē péni Kulocelié Gbù?ɔrɔsa?a faan gè né ti ní (wéli baa Tór 24.6; 1Kùlo 5.6-10).

^v29.6 *Siriyɔn wè*, Erimɔ nyagurugo mí?e káa gī, sienfelide tàa nī. Erimɔ nyagurugo ki yé puu nyagurukpa?alige káa Isirayeli* lá?ala nē lè cengeneyenifoligoli mé kàmege kɔli mé. Kùlogolo gáli ke 'puu Isirayeli táanni wè, peli mīeni mí?e káa le ki nē; kùlo láa puu ne ki ye Siriyɔn (wéli baa 29.6; Fàn 4.48).

Yewe wii ne Kadesi waamakulo cúungu lè.

⁹ Yewe yékpoli niī ne ki kpín?ini sòbilo pe nê sii.^w

Niī ne ki kpín?ini kákpua wεε ti mieni ne celile ne tíri.

Bàli biēle baa wi nàkpan?a* nī gè,

pe mieni 'yékpulo wáa né jo: «We- wi kpú?o!

¹⁰ Wii baa téniwe wi kùlofolilo kácun?o nē gè kàsakpiile nyùgo nē gè;

Yewe wii téniwe kùlofoligo nē gè lèle ó lèle.»

¹¹ Yewe ne ηori kan?a wi sienne mé bèle.

Yewe ne yanyige siēntaanra nyu ne tari wi sienne nē bèle.

30

Yewe wi 'mi pu?o

¹ *ηúnugo gáa pe 'ηú Gbù?wrsa?a wàlidengele cenge nī gè. Dawuda* ηúnudan?a gī gàa pe ηú né yakpuwrw ní dè.*

² Yewe* yo, mi ne muo kpóri !

Né ki cén muo 'mi píle nè yige kàwi?i nī gè;

muo sì yéri ki nē mi leguulo peri mi tí?e?.

³ Mi Kuloceliē Yewe, mi 'muo yeri ma mi sá?a, a muo 'mi pu?o.

⁴ Yewe, muo 'mi píle nè yige kusi?i* nī gè,

a muo 'sìi ken wè m'mé bà mi puu ne jiin nyεge nī gè.^x

⁵ Yeli bálì biēle Yewe téngēle siēnne bèle,

yeri wi gbù?wró né yeli ηúnuyo ní yè,

yeri wi tiēlefun mí?e síeri gè.

⁶ Nè ta?a gíi nē wi funyεrige ki wè ne mōgi?;

wi kacēngbi?ilige ki nē mōgo sìi wi mieni nī.

Kōngo ki nē pen nè súon pìlige nī gè;

á kpìenme 'tuu bè, fundaanra ti nē pen.

^w29.9 Siēne páli nē tí?e gáa siēne yi?e dè nè jo: *wii ne tiikpa?aliye yà?ará yè.*

^x30.4 *jiin nyεge nī gè* Juugenme páà pi 'puu bè kusi?i tiē gè (wéli baa 28.1; 55.24; 69.16; 86.13; 143.7; Sél 37.35; 1Sam 2.6).

⁷ Bà mi kele ke puu ne nyu?o gèle, a mi 'ki juu né jo:

«Míí ga tí cèli bè tuu?»

⁸ Yewe, muo yé muo nyinime tie bè mi nē

né mi cò nè yérige bè nyagurugbenge tíele.

Nè ki ya?a bà muo nyénì muo yi?e làrige gè, a fiégbu?o 'mi cò.

⁹ Je muo mi puu ne yeri, Yewe, né jo ma mi sá?a wè.

Mi Kàfòli, muo mé mi puu ne náari ma nyinime taa mi nē.

¹⁰ A mi 'kùu nè jíin kàwi?i nī gè, t̀ni ní feliwe muo bé taa ki nī ?

Nyedari ti bé gbè ní lé bèri muo kpóri ?

Ti bé gbèri muo kányi?e kaala jáari lè lé ?

¹¹ Te lúru mi mé, Yewe ! -Nyinime taa mi nē !

Yewe, ma kò mi sá?afòli !

¹² ?é, muo 'mi k̀nwaara yi?e dè a ti 'kò yu?o;

muo 'kùugo kaya?a burugo f̀ri gè mi nē,

né fundaanra burugbu?o le gè ki sìndi?e nī gè,

¹³ kire ga buu mi ní'de ní muo mé,

dí mi fungo ki f̀ga ní kò p̀irige mme gè?

Mi Kulocelié Yewe, m'béri ní muo mé lèlè ó lèlè !

31

Mi ne Yewe náari wi- mi suo

¹ *Íjúnunúminò yieginiwe wu?u gí. Dawuda* íjúnudan?a gí gàa pe ní né yakpu?n?o ní dè.*

² Yewe* muo mé mi 'lí?ire jó, f̀ga ki ya?a fiere- mi taa? !

Bà muo ne kasingele kpín?ini gèle lèlè ó lèlè nī wè,

-mi píle ma suo !^y

³ -Líiye cáan m'mé fáari! Ma mi cò ma yige pe kiye nī yè,

ma puu mi mé nyadu?n?o né míeni làridi?e lírige;

ma mi suo !

^y31.2 Koliyo nyàa wu?u gè 2-4, wéli baa 71.1-3.

⁴ ʔaan, muo yē mi kàdenikpaʔalige nyagurugo né ní mi làridiʔe lîrige !

Bé ki yaʔa muo míʔe ki de kpóri gè,
ma mi yiʔe kîni gè, mari waa né mi ní.

⁵ -Mi cò ma yige jùo nī wè ɲàa pe 'pari mi nē wè,
né ki cén muo yē mi làridiʔe lîrige gè.

⁶ Mi nyénì mi pìle yaʔa lè muo kiyē nī yè.^z

Yewe, muo yē kányiʔe Kuloceliē; muo 'mi fùgu nè suo.

⁷ Bàli pe baara kúu nyùgofun yasunro mé dè, pe 'mi bien;
mi wè, mi 'mi sòngirɔ taʔa dè muo nē, Yewe.

⁸ M'béri fundaanra kpínʔini bèri muguri

muo bànguɔ déniḡe kire kenme nē,

né ki cén muo nyénì mi fuunmɔ nyaa bè.

Muo 'ki cén fùrɔḡo gáà gī mi nē gè.

⁹ Muo sì mi yaʔa mi leguulo pe kiyē nīʔ;

muo 'mi tɔliɔ yériḡe yè larigbuʔɔ káà nī.

¹⁰ Yewe, -nyinime taa mi nē, né ki cén mi yē còriwɔ !

Mi nyapigele ke 'nyíeniḡe fùrɔḡo nē gè,

mi pìle né mi fungo ki 'fùrɔ.

¹¹ Mi sîi wîi ne kùu funbienre nī dè, mi ne cíen mi yiʔele ke mîeni nī.

Mi ɲɔri ti 'kúu mi pùunnidiēye yire kenme nē.^a

Mi céri né mi kácere ti wari ne waa.

¹² Mi nyénì kò kátaanra yeḡe mi piēne mé bèle,

né í'nè kò fiere yeḡe mi téninyenine mé bèle.

Bàli pe 'mi cén bèle, piyē ne fiʔé mi nē,

bàli pe mi nyaʔa kpànʔane gè, pe nê wàli nè yéri.^b

¹³ Pe 'mi yige pe sòngirɔ nī dè mi- kò bè kpúu tíele.

Mi yē bè kàjuʔɔ tíele gáa ki 'jaa gè.

^z31.6 Ki sienre ti 'juu baa Luk 23.46.

^a31.11 pùunnidiēye yire kenme nē Siēne pàli nê tiʔe gáà sienre yiʔe dè nè jo: mi fuunmɔ piēre kenme nē.

^b31.12 Wéli baa 38.12; 41.10; 69.9; 88.9,19; Zɔbi 19.13-19; Zer 12.6; 15.17.

¹⁴ Nè ki cén mi ne ti lúru dāa sienne pe nyu mi wori nē dè;
fiere ti 'mi mà?a nè su?u.
Pe 'wúo mi nē níe nyu bè mi kpúu.^c

¹⁵ Nè ki ya?a mi wè, mi nyénì nè le muo kiye nī yè, Yewe.
A mi 'ki juu né jo: «Muo yē mi Kuloceli.»

¹⁶ Mi siicenyē yiī muo kiye nī,
ma mi cò ma yige mi leguulo pe kiye nī, bàli pe 'mi cira wè.

¹⁷ Ma mi wéli né funjènge ní, mi ñàà wī muo baakuowo wè;
-mi suo né muo bànguò déniḡe ní gè.

¹⁸ Yewe yo, fāga ki ya?a fiere tón mi nē?,
né ki cén mi nyénì muo yeri;
-fiere ya?a ti- tón sienpiile nē bèle,
dí pe nyuoyō yi- sí tón baa nyeyē nī yè.

¹⁹ Ma pe káfinere nyuoyō ya?a yè yi- kò boboyo,
nyàa yiī ne nyu siensinwe kōli mé gè
né nyawaala ní, né fungbu?o ní, né parime ní bè.

²⁰ Wéli kenme bìi nē ki 'nyuò gè,
muo kacèngboliyo nyàà muo 'wàli nè ténge yè
bìli mé pe fi?é muo nē bèle,
nyàa muo ne kpín?ini bàli mé pe 'lí?ire jó muo mé wè,
lewiiwe piile pe mieni nyaame nē bè !

²¹ Muo nē gbobi nè tón pe nē né muo yi?e ní gè,
nè pe líli sienne pe nyalere nē dè.
Muò nē pe làrige muo nyúmō nī bè,
nè pe líli sienne pe nyuoyō nē yè bàli pe cáanri né pe ní bèle.

²² Kpu?oro yeli ti- ta?a Yewe nē,
né ki cén wi nyénì kacèngboliyo kpí?ile m'mé
wi bànguò déniḡe kire kenme nē bè,
bà mi 'puu kà?a nī gè gāa kapiengbuonno pe 'mà?a nè su?u gè.

^c31.14 Wéli baa Zer 6.25; 20.3,10; 46.5; 49.29.

²³ Bà fiere ti yé mi cò dè, a mi 'ki juu né jo:

«Wi ní wè mi nya? a wī lé? ?»

Nè sí ki ya? a muo nyénì mi náarigboliyo lú? u yè

bà mi 'yékpòli wáa lè muo kúrugú ma mi sá? a wè.

²⁴ Ye- Yewe ya? a wi- yeli déni, yeli báli bíele wi téngéle sienne bèle !

Yewe nê pe wéli bàli bíele wi kányi? e wuulo bèle;

wii ne wi fu? o tóngi gè ne gbèngí fungboliyofólilò mé bèle.

²⁵ Ye- gbènme le yé puu lèbaanna ní,

yeli ye mieni bàli ye 'yeli sòngirò ta? a dè Yewe nē wè !

32

Sien ñàà nē Kulocelie 'ki ya? a gè, fundaanra sien wī

¹ Dawuda* sícilime ñúnugo gī. ^d nī.

Fundaanra sien wī wire ñàà nē Kulocelie 'wi kacu? olo lá? a lè

né wi kapiile kàsulugo suo gè !

² Fundaanra sien wī wire ñàà wī Yewe* wè ne tóri né wi kolimò ní bè?,^e

né káfinere wè baa wi sòngirò nī dè? !

³ Bà mi yé pìiri wè, a mi céri ti 'wa? a

mi kónwaara tire kenme nē cènguomò cenge ó cenge.

⁴ Pìlige né cènvugo muo kòli ki 'mi seri nè lúbugo mi nē.

Mi céri ti 'fùrò, ti tùnmo pīi ne nyeni ne yigi

majo bà káfuni? ege cī ne yigi sien nī gbìn? e lèlè nī lè. Ye- ñó cè.

⁵ Mi 'mi kapiile juu lè nè tiè muo nē; mi sī mi kolimò làrige bè?.

A mi 'ki juu né jo: «M'bé yéri mi kacu? olo nē lè Yewe yi? e mé.»

Kire nē a muo 'mi kolimò lá? a bè mi nē. Ye- ñó cè.

^d32.1 Nyasienkaanna náà ni kòri wīl fílige nè cén?. Ki bé gbè jo *téni ma sòngi*, á kire bè? *tenmene*, kire ga laa ki *'kpl?ile né sícilige ní*. Kii ne nya? a ñúnuyo tieye yáà ní: Ìjún 32, 42, 44, 45, 52-55, 74, 78, 88, 89, né 142.

^e32.2 Ki sienre ti 'juu baa Wuro 4.7-8.

⁶ Kire kenme nē tēngele sien wi yeli bèri muo náari lèjenne nī lè.

A lakpoliyo yi kénì je wi lii wè, yiì gbè wi taa jò?

⁷ Muo yē mi làridi?e; muo ne mi wéli

kire ga buu funbienne fāga mi taa?

Muo ne mi mári né suolɔ ɲúnuyo ní. Ye- ɲó cè.

⁸ A muo 'ki juu m'mé né jo: «M'bé muo tenme,

m'bé muo tié koligo nē gè gaa muo yeli bè líe gè.

Mi nyapigele kiyē muo nē; m'béri nyu de tii muo nē.»

⁹ Ye fāga puu ledoro bè sun?ɔ né sēfenne tíele lè?,

nyàa yiì cilige yi funyo nī yè?,

nyàa pe yeli bèri kàrigí né gàrifii ní né mà?agele ní

kire ga buu yiri lúru, yi fāga koligo ya?a gè?.^f

¹⁰ Wu?ɔgbolini?eye ne sienpiiwe siri wè,

nè sí ki ya?a ɲàa wi 'wi sòngiro ta?a dè Yewe nē wè,

wi bé wire mà?a bè su?u né wi bànguɔ dénye ní gè.

¹¹ Yeli bèle siensinmine bèle, ye- puu fundaanra nē,

yeri fundaanra kpín?ini Yewe nī !

Yeri fundaanra yékpu?ulo wáari, yeli bálì funyo yi 'sín yè !

33

Kulocelie wī duniya faanfōli wè, né ní suwōli

¹ Siensinmine, ye- fundaanra yékpu?ulo wáa Yewe* mé !

Sien ɲàa wi fungo ki 'sín gè, ki yeli wiri Yewe kpóri.

² Ye- Yewe gbù?ɔɔ wè né gɔripile ní lè,

yeri mà?agele kie b̀̀licerige kpúɔn gè wi mé !

³ Yeri ɲúnuvɔngɔ ɲú wi mé,

yeri yakpuɔnrɔ sómigi dè de kpúɔn wi mé,

yeri wi gbù?ɔɔ kòku?ulo wáari gèle !

^f32.9 Eburu* sienre nī dè ná?a gè, sienre dàa tii fflige?; koligo gaa sienre ti bé gbè yi?e felige sáama nē.

- ⁴ Né ki cén Yewe sienre dè ti nyéni sín,
wi kakpi?iligele ke mieni yē kányi?e wu?ulo.
- ⁵ Ki 'wi déni kàfòligo ki de kpín?ini né sínne ní lè.
Yewe bànguò déniḡe ki 'dàala nyi lè.
- ⁶ Yewe 'juu, a nyi?ene ni 'yiri,
né wi nyuo káfalige ní gè a wi 'ḡogòlo gbu?ulo faan gèle.
- ⁷ Wii ne ku?ojii luoyò pínḡe yè yì nī nè yeli né yi lá?ala ní lè,
wii ne ki kpín?ini lakpoliyo sícuuyo yi fúu ne jiiin
wi yaleye nī yè.
- ⁸ Ki yeli dàala sienne pe mieni de fi?é Yewe nē !
Ki yeli duniya sienne pe mieni de fún wi yi?e mé !
- ⁹ Wire wi 'juu á ki 'kpí?ile bè,
wire wi 'ki juu nè gbèḡḡe á ki 'yéri bè.
- ¹⁰ Gàa kùlogolo sienne pe caa ki de kpín?ini gè, Yewe ne ki córi,
wii ne kùlogolo sienfeliye sòḡgìrò curugi dè.
- ¹¹ Yewe nyéni kele kiyē ne kpín?ini súuri,
wi funzongìrò kele kiyē ne forigi kèḡḡe ke mieni nī.
- ¹² Yewe kajèḡḡe yē kùlo nē lè nàa nī Yewe yē ni Kulocèlie wè;
wi kajèḡḡe yē kire kùlo sienne nē bèle bálì wi 'nyíene nè kòn
wi wuulo bèle.
- ¹³ Bè wi ya?a baa nyi?ene naame gè,
a Yewe 'wéli ná?a dàala nē lè, a wi 'lewiiwe pìile pe mieni nyaa.
- ¹⁴ Ti?e gáà nī wi yē téniwe wè,
wii ne dàala sienne pe mieni nya?a.
- ¹⁵ Wire ḡáà wi 'sien ó sien fungo faan gè,
wire wii ne pe kakpi?iligele ci?ige gèle ne wéli.
- ¹⁶ Kùlofòli wiḡ gbè wii suò né kapiengbuònni?ere ní dè?
Nàyeliwe wiḡ gbè wii suò né wi ḡori ní dè?, dàa ti 'ni?e dè.⁸

⁸33.16 Koliyo 16-17 wu?u nī gè, wéli baa 18.30-34; 147.10.

- ¹⁷ Sien sǐ gbè wi sòngirɔ taʔa dè kapiengbuɔn sunʔɔ nē gèʔ,
né ki cén ki bága wi bien;
kiǐ gbè wi suo né ki ɲɔri ní dè niʔere dèʔ.
- ¹⁸ Ye- ki cén, Yewe nyapile niǐ ne pe nyaʔa bàli pe wi fiʔé bèle,
bàli pe 'pe sòngirɔ taʔa dè wi bànguɔ déniɣe nē gè.
- ¹⁹ Wi bé pe píle bè suo kùu mé wè bé sí pe wéli fungo lèle nī lè.
- ²⁰ Weli bèle, weli nyénì weli sòngirɔ taʔa dè Yewe nē.
Wire wī weli sáʔafɔli né ní weli timɔsigege* !
- ²¹ Né ki cén weli funyo yi béri fundaanra kpínʔini wi nī,
bà weli 'téngɣe wi tieɛfun míʔe nē gè.
- ²² Yewe yo, -muɔ bànguɔ déniɣe yaʔa gè ki- puu weli nē,
nè yeli né weli téngɣe ní lè muɔ nē wè.

34

Yewe nyénì mi suo mi fùrɔɔ nī gè^h

¹ *Dawuda* wuʔu gī. Bà wi yé wii kpíʔile kàalafɔli Abimeleki* yiʔe mé gè, á wi 'wi cira a wi ké wè.*ⁱ

² M'béri kpuʔɔrɔ tari dè Yewe* nē lèle ó lèle nī,
wi gbùʔɔrigɔ ki bé puu mi nyuɔ nī gè súuri.

³ Mi ne niè kpóri Yewe nī,
ki yeli fuunmɔfɔlilɔ pe- ki cén peri fundaanra kpínʔini.

⁴ Yeri Yewe kpuɔmɔ wuʔu jáari gè né mi ní !
Ye- puu weri wi míʔe kpóri gè !

⁵ Mi 'Yewe caa wè, á wi 'lúʔu m'mé,

^h**34.0** Ɔúnugo gáà ki sienkanʔana gboli ó gboli ne séligi né sebekaanna láà ní; sebekanʔana ó sebekanʔana ke taanni kiye táanni nè yeli né Eburulo* alifabe ní wè (wéli baa 9.1 kaliwege ki tánme gè).

ⁱ**34.1** Abimeleki wi 'puu fànʔafɔli kàʔa káà nī Filisiti* kùlo nī. Dawuda yé fè nè ké baa nè séni làri kùlofɔli Sawuli nē wè. Wii puu ne caa? Abimeleki- ki cén wire yè kapiengbuɔn sànbali, kire nē wi wii kpíʔile kàalafɔli. Wéli baa 1Sam 21.11-16.

a wi 'mi suo mi fiere ti mieni mé.

⁶ Bàli pe wéli wi mé wè, pe yiye yiī ne nyí?ene;
fiere sǐ ga tíi tón pe nē?

⁷ Fuunmɔfɔli wàà yé Yewe yeri wè,
a wi 'lú?u wi mé nè wi suo wi fūrɔgɔ ki mieni mé.

⁸ Yewe tundunwɔ^j wi nê pe mà?a nè su?u,
bàli pe fi?é Yewe nē wè; wi nê pe píle nè suo.

⁹ Ye- ki laala ye wéli ye ki cén kenme bîi nē Yewe wi 'nyuo wè !^k
Fundaanra sien wī wire ŋáà wi 'lí?ire jó wi mé wè !

¹⁰ Yeri fi?é Yewe nē, yeli báli wi 'wàli nè téngɛ bèle,
né ki cén yafien sǐ pe laa?, bàli pe wi fi?é wè.

¹¹ Jàriyelile pe cǐ ne pe liile caa lè ne fūrɔ,
nè ki ya?a bàli pe 'pe sòngirɔ ta?a dè Yewe nē wè,
yafien sǐ pe laa?.

¹² Mi piile, yeri báan ye pa lú?u m'mé !^l
M'béri yeli tenme kenme báà nē yeli yeli bèri fi?é Yewe nē wè.

¹³ Yeli nī bèle, a sǐi wi 'sien ŋî déni wè,
a wiī ne caa bè yacènre nyaa wi siicenyɛ nī yè,^m

¹⁴ wi- wi nyine cò lè kapiile nē lè,
wi- wi nyasenyɛ cò yè káfinere sienre nē dè.

¹⁵ Ma lá?a kapiile nē lè, mari kacèngɛ kpín?ini,
mari yanyige caa gè, ma ki cira ma cò.

¹⁶ Yewe nyapigele kiyē siensinminɛ nē bèle
wi ngbú?ulo kiyē múgugolo bè lú?u

^j34.8 Tundunwɔ wè ná?a gè, wi bé gbè Yewe wire tíime kenme tie (35.5-6; Sél 16.7; 32.1-2; 2Kùlo 6.14-23), né mieni wi baara tire dǐ bèri Yewe wi wuulo wéli bèle (wéli baa Yir 14.19; 2Kùlo 19.35; Dan 6.22; Zak 9.8).

^k34.9 Wéli baa 1Pie 2.3.

^l34.12 Nyasienre juugenme páà bī, tenmevɔlilɔ pe puu ne pe pitenmine yeri bèle mme gè a pe gbène séli ne pe tenme sícilige nē gè (wéli baa Kàs 1.8,10; 2.1).

^m34.13 Koliyo 13-17 wu?u nī gè, ki 'juu baa 1Pie 3.10-12.

bàli mé pe 'wi yeri wi- peli sá?a wè.

¹⁷ Yewe ne túngu né kapiigbi?ilile ní bèle,

kire ga buu sien fã ní sòngi daa né pe mí?e ní gè dàala nē lè?.

¹⁸ A siensinmine pe kényi kòku?ulo wáari gèle, Yewe nê lú?u pe mé;

wi nê pe píle nè suɔ pe fuunmɔ pi mieni mé.

¹⁹ Yewe yē pe táanni bàli biēle funbienre nē dè,

wii ne pe pìgele suu gèle gàli ke 'máama gèle.

²⁰ Siensinwe wi bé wu?ɔyɔ taa ni?eye,

nè ki ya?a Yewe bé wi cò bè suɔ yi mieni mé.

²¹ Yewe ne wi káceye yi mieni wéli,

kàa nigbe sì cénì kaa?.ⁿ

²² Kapiile ni bé sienpiiwe kpúu wè,

nè ki ya?a bàli biēle siensinmine piyè pe déni bèle?,

kàyu?u bága tuu pe nē.

²³ Nè sí ki taa Yewe bé wi baakuɔlɔ sù fùgu wè bè suɔ;

bàli pe 'lí?ire jó wi mé wè, kàyu?u sǐ ga tíi tuu pe nē?.

35

Yewe yo, pa mi kàyu?u juu gè !

¹ *Dawuda* wu?u gī.*

Yewe* yo, tún né pe ní, bàli pe túngu né mi ní bèle;

cáan né pe ní, bàli pe cáanri né mi ní wè.

² -Muɔ kapiengbuɔn timɔsigepile né muɔ timɔsigege* cò gè

ma miè tón, má yè ma pa mi sá?a !

³ -Muɔ tàbe píle wè ma yige, ma yiēye siin kágba?a líe gè,

ma ta?a mi cìravɔlilɔ nē bèle !

Ma ki juu m'mé, dí muɔ wī mi suɔfɔli wè.

⁴ -Ki ya?a fiere- pe taa, pe mí?e ki- sí cú?ɔ,

ⁿ34.21 Ki sienre ti 'juu baa Zan 19.36.

bàli pe caa bè mi kpúu bèle !

-Ki ya?a peri waa kàdu?u nī, dí fiere- tón pe nē,
bàli pe mi wu?ogɔ caa gè !

⁵ -Ki ya?a pe- kò bè sísumɔ tíele bàa káfalige ne líi gè
a Yewe tundunwɔ wi kényi pe ɲorigi wè !^o

⁶ -Ki ya?a pe koligo ki- puu yebilige ki de pólí
a Yewe tundunwɔ wi kényi pe cìrá bè pe cò bèle !

⁷ Mii yakaa kpí?ile pe nē?, á pe 'pe jùɔɔ pari bèle bè mi cò;
mii yakaa kpí?ile pe nē?, á pe 'kàti?e túgu kire ga buu mi- tuu.

⁸ -Ki ya?a cú?ogbuɔmɔ- pe fuu bè taa !
-Ki ya?a jù ɲáà pe 'pari wè, peli tíime pe- cò wi nē !
-Ki ya?a peli tíime pe- tuu cú?ogbuɔmɔ nī bè !

⁹ Bà mi fungo ki bé puu fundaanra nē, Yewe,
mi fungo ki béri muguri bà muɔ 'mi suɔ wè.

¹⁰ Mi céri ti mieni bé ki juu bé jo: «ɲáà wī bè muɔ tíele, Yewe ?
Muɔ ɲáà ma yē ne fuunmɔfɔli suu wè
sien ɲáà mé wi ɲori ti 'ni?e wi nē wè,
ʒaan, muɔ ɲáà ma yē ne fuunmɔfɔli yigi wè kàyuulo kiyē nī yè,
né fùrɔgɔfɔli ní wè.»

¹¹ Káfinɛgbɛngɛfɔlilɔ ne yègí ne mi yúgo né dāa ní mi sì cén dè?;

¹² pe nìe mi sàrí né kapi?i ní gè
kacèngɛ sìndi?e nī gè gāa mi 'kpí?ile pe mé gè;
mi 'kò mi nigbe, sien fùn.

¹³ Nè ki ya?a, mi wè, bà peli puu ne yáa bèle,
mi nê cé gbànva?aga burugo le nìe mìe cérigɛ nê sún le wè;
lá?ala fùn, mi puu ne náari pe mé.^p

¹⁴ Mi puu ne tán?ana ne mári ne waa níe báan
majo bà mi puu ne ki kpín?ini mi nàgori mé wè
kire ga laa mi siinyeni mé wè.

^o35.5 Wéli baa 34.8 kaliwɛge ki tánme gè.

^p35.13 Bàli pe 'sienre yi?e dè, pe 'ki yi?e tieye yáà nī né jo: a mi náarige kii yé cò gè?.

Ki yé laame wúo mi nī a mi 'gbɔbi,

majo ɲaa wi puu ne wi yaa kùugo kaya?a kpín?ini gè.

¹⁵ Nè ki ya?a bà mi 'kúruo wè,

a pe fali ne fundaanra kpín?ini nè wúo mi nē;

nēmefɔlilo^q bálì miì yé cén bèle?,

a pe 'mi cenmine,^r piyè fɔli nè mi ya?a?

¹⁶ Bálì pe wè fi?é Kulocelié nē wè?, pe mi tí?e níe mi teri bèle;

piyē ne gàn?ana káa gèle mi kenme nē bè.

¹⁷ Mi Kàfɔli, lèle líi nī muo bága pe wéli ?

-Mi suo bàli mé pe je mi cú?o bèle;

-mi sù suo wè jàriyelile bálì mé bèle !

¹⁸ M'bága de muo síeri sienne gboli nī lè,

sienni?eme sun?omɔ nī bè, bèri muo kpóri.

¹⁹ Fǎga ki ya?a mi leguulo peri fundaanra kpín?ini mi kenme nē bè?,

bàli pe finene ne tari mi nē bèle,

sienne bálì 'mi bien nyùgo fùn wè,

á piyē ne mi teri wè níe nyapigele yùbú gèle ne tóngi gèle.

²⁰ Né ki cén pe wè ne yanyige sienre nyu?;

pe nìe nyalere kpín?ini bìli nē bèle,

bàli bìele yanyige nē gè kùlo nī lè.

Pe nìe káfinere kele gbòborí gèle.

²¹ Pe 'wúo nè nyuo le mi nē, né jo:

«?anhaa, ?anhaa, we nyénì wi kele nyaa gèle

né weli nyapigele ní gèle !»

²² Yewe yo, muò ki nyaa lé? ? Fǎga pìiri pe nē díe? !

Mi Kàfɔli, fǎga kò liilige mi nē díe? !

²³ Yè ɲónimɔ nē bè, ma tàn?a ken m'mé !

Mi Kàfɔli Kulocelié, -mi kàyu?u juu gè !

^q35.15 Sienne pàli nê ti?e gáa sienre yi?e dè nè jo: *nabɔnminɔ*.

^r35.15 Eburu* sienre nī dè ná?a gè, sienre dáa tì fflige?.

²⁴ -Mi kàyu?u juu gè ma yeli né muo sínme ní bè, mi Kulocelié Yewe !

Kiì yeli peri fundaanra kpín?ini mi wori nē dè? !

²⁵ Kiì yeli? pe- ki juu pe funyo nī yè, bé jo:

«?anhaa, gàa kire weli puu ne caa !»

Kiì yeli? pe- ki juu bé jo: «Weli nyénì wi júo !»

²⁶ Bàli piyē ne fundaanra kpín?ini mi fùrɔɔ wu?u nē gè,

-ki ya?a pe míeyε- yi sí sómigo cú?ɔ, fiεε- sí pe taa !

Bàli pe pìye kpóri mi nē bèle,

-ki ya?a fiεε- tón pe nē, peri pe fa?a !

²⁷ Bàli sí pe caa bè mi tàn?a nyaa gè,

peli béri fundaanra kpín?ini, bèri yékpu?ulo wáari gèle

de ki nyu súuri bé jo: «Yewe wi 'kpú?ɔ,

wire ḡàà wi nê wi baakuɔwɔ yanyige caa gè.»

²⁸ Nè ta?a ki nē, mi wè, mi nyuɔ ki béri muo kasingele nyu gèle

béri muo gbù?ɔɔ cenyε yi mieni nī.

36

Kulocelié bànguɔ déniḡe kiì kpu?ɔ

¹ *Ḥúnuḡuminɔ yieḡiniwe wu?u ḡi. Yewe* baakuɔwɔ Dawuda* wu?u ḡi.*

² Mi kanyaamijuulo n'ne, nàa ni 'yiri mi fungo nī gè

sienpiile pe kacu?ɔḡɔɔ wu?u nē gè:^s

pe nyaame nē bè, kiì yeli sien de fún de yà?ará

Kulocelié yi?ε mé gè?^t

³ Pe fungboliyo yire kenme nē

piyē gbè pe kapi?ile nyaa gèle bè cén? dí ke sí pe bien?.

⁴ Pe sienre tii ne sien lú?u níe wi fáanni; pe nyénì cí;

pe wè ne tari né sícilige ní? bèri kacèḡe kpín?ini?.

⁵ Piyē ne sòḡibiire sòḡí pe yasinεε nē dè

^s36.2 Eburu* sienre nī dè ná?a gè, sienre dáà tì fllige?. Sebeliewe ḡàà pe 'yi?ε ḡireki sienre nī dè, ki juu né jo: *dàa tire kapiḡbi?iliwe wi cí juu nê kapi?ile kpín?ini gèle.*

^t36.2 Ki sienre ti 'juu baa Wuro 3.18.

nìè yè nè sèni yèrí kòbì?i nē gè.

Piyè fòli nè lá?a pe kapi?ile nē gèle?.

⁶ Yewe yo, muo bànguò déniḡe kiī ne yèḡí nè sèni nòḡí nyì?ene nē lè,
muo kasingle kiyē ne yèḡí ne nòḡí kàsadibare nē dè.

⁷ Muo sínme piī bè nyagurukpa?aliye tíele,
muo kàfòligò ki 'kpú?ò nè sèni nòḡí lakolisicuuyo táanme gè.
Yewe, muo ne sienne suu bèle né yawiire ní dè.

⁸ Kuloceliè, muo bànguò déniḡe ki tònì yē lɔḡbenre wu?u,
á lewiwe pìile piyē ne lí?ire jún muo fíkenye nyúmò láara bè.

⁹ Piyē ne tíngi muo sa?a yaliicènre nē dè,
muo ne pe kan?a né lakoligo lu?ò ní gè gàa ki 'tèni gè.

¹⁰ Né ki cén s̀i lawiile niī baa muo mé;
bà muo kp̀ienme piī weli nē wè,
kire nē weli kò s̀i nē níe kp̀ienme nya?a bè.^u

¹¹ -Muo bànguò déniḡe yéligè gè ki- nò bàli nē pe 'muo cén wè,
né muo sínme ní bè ma pi ya?a pi- nò
bili nē pe funyo yiī sínye yè !

¹² Fǎ ki ya?a fungbu?òfòli t̀oliyo yi- mi taa jò? !
Fǎ ki ya?a sienpiīwe wi kiye yi- mi c̀ira? !

¹³ Pe n'bele kapiigbi?ilile piyē ne tungu;
pe ɲori ti 'kúò, piyě ní gbè yè bè yèri?.

37

-Muò s̀ngirò ta?a dè Yewe nē^v

¹ *Dawuda* wu?u g̀i.*

Fǎga muo fungo wárigè gè kapiigbi?ilile kúrugu bèle?;
fǎga ki ya?a yeja?a- puu muo nī pe k̀oli mé gè?,

^u36.10 Eburu sienre nī dè ná?a gè, ki 'juu né jo: *muo kp̀ienme p̀ire nī wiyē ne kp̀ienme nya?a bè.*

^v37.0 Ɔ́únugo gǎà ki sienkan?ana gboli ó gboli ne s̀eligi né sebekaanna láà ní, g̀ali ke 'taanni nè yeli né eburulo* alifabe ní wè (wéli baa 9.1 kaliweḡe ki táanme gè).

bàli pe kacu?ogolo kpín?ini gèle !

² Né ki cén a cèri 'sì?ere wè, pe bé féni fáari bè nyà?a tíele;
bè nyàpirige tíele gàa nē kàsa?a sì tuu gè?, pe bé féni.

³ -Muo sòngirɔ ta?a dè Yewe* nē, mari kacènge kpín?ini,
ma téni kùlo nī lè, mari líi yanyige nē.

⁴ -Yewe kaala ya?a lè ni- muo nyùgo cò gè,
kire ga buu wi bé muo funzongirɔ kele fori gèle.

⁵ -Muo mbàn?a kele le gèle Yewe kiyè nī,
ma muo sòngirɔ ta?a dè wi nē; wi bé muo sá?a.

⁶ Wi bé muo sínme tiè bè bè kpìenme tíele,
wi bé muo tàn?a yige gè bè cenvunyiene cenge tíele.

⁷ -Ki kpàri ma cò Yewe yi?e mé gè, má pìiri,
-muo fungo nyígi gè, má wi sige né téngèle ní.

Fǎga muo fungo wárigè gè sien kúrugu?
nàa kele ke nyu?ɔ wi sìi nī wè?,
né n̄i kúrugu nàa wi kele nù?ɔró gèle n̄e kpín?ini gèle? !

⁸ -Fundan?anige ya?a gè, -funwarige wáa gè;
fǎga muo fungo yège gè?, né ki cén ki kúogenme piĩ ga nyu?ɔ !

⁹ Nè ta?a gíi nē kapiigbi?ilile pe bága cú?ɔ bè yiri baa,
nè ki ya?a bìli sí pe Yewe siri wè, pe bé kùlo taa lè korigo.

¹⁰ Kire nē, a cèri 'sì?ere wè, sienpiuwe wiĩ ní nyaa bile?
Muo bé wi caa bè mà?a, muo sí wi nyaa wi yéridi?e nī gè?.

¹¹ Nè ki ya?a fuunmɔfɔlilo peli bé kùlo taa lè korigo,^w
pe bé puu fundaanra nē yanyigbu?ɔ kire kenme nē.

¹² Sienpiile pe nê nyuo le siensinwe nē wè,
pe nê gàn?ana káa gèle wi kenme nē bè.

^w37.11 Ki sienre ti 'juu baa Mat 5.5.

¹³ Nè ki ya?a Kàfɔli wī ne pe tí?e,

né ki cén wi 'ki nyaa pe cenge kiī ne nògí.

¹⁴ Siempiile pe nê kapiengbuɔn ɲɔsii píle wè nè yige

níè pe sandaliye* píle yè nè ya?a

bè fuunmɔfɔli né fūrɔgɔfɔli cáan wè,

bè pe kpúu, bàli pe 'kozinge líe gè.

¹⁵ Nè sí ki ya?a peli tíime kapiengbuɔn ɲɔsiile

pe bé pe nàzɔnnɔ fúruigi bèle; pe sandaliye yi bé kabari.

¹⁶ Cèri ɲáà wī siensinwe mé wè, wi nyénì póri nè tóri

lɔni?ere nē dè, dàa dī siempiini?ene wori dè.

¹⁷ Siempiile kiye yi bága kabari,

nè ki ya?a Yewe nê siensinmine tu?ɔ bèle nè cò.

¹⁸ Yewe nyénì funviiyefɔlilɔ sīi kele cén gèle,

kire nē pe kɔrigɔ ki bé puu pe mé súuri.

¹⁹ Fìere sī ga pe taa wu?ɔgɔ lèle nī lè?;

funduuro lèle nī lè, pe bé līi bè tín.

²⁰ Siempiile pe bága cú?ɔ bè núgo bile né Yewe leguulo ní bèle;

bè nyàfunro tí?e tíele gaa ki 'nyuɔ gè, ná?ane cèri pe bé cèrige;

pe bé cèrige baa wírige nī gè a kàsun ki kénì tóri gè.

²¹ Siempiile pe nê fu?ɔ kún gè, pe ně fɔli bè ki sàri?.

Nè ki ya?a siensinmine peli ne nyinime tari níe kan?a.

²² Né ki cén bìli nē Yewe 'wi kajènge ta?a gè, peli bé kùlo taa lè kɔrigɔ,

nè sí ki taa bìli nē Yewe nyénì dénge ta?a wè,

peli bé cú?ɔ bè yiri baa.

²³ A sien ɲī tán?agenme pi 'Yewe déni wè,

wi nìe wi yedanyɔgɔlɔ gbèngí gèle koligo nē gè.

²⁴ A wi 'kúruogo wè, wi ně lá?a duu?,

né ki cén Yewe nyénì wi cò kɔli nē gè.

²⁵ Bà mi 'puu nàgapunwɔ wè, a mi kénì pèni lie wè,
mi fiε siensinwε nyaa wè a Yewe wi 'ya?a?,
né wi pìile ní bèle, bàli pe 'pe tíime yaliire caa dè?.

²⁶ Lèlè ó lèlè nī, siensinwε wiī ne nyinime ta?a nīε fu?ɔ nii;
wi pìile pe nê puu fundaanra taadi?ε.^x

²⁷ Koli ma kàdu?u wáa kapi?i mé gè, mari kacèngε kpín?ini gè,
bà muɔ bé mɔgɔ kùlo nī lè lèlè ó lèlè.

²⁸ Né ki cén ki 'Yewe déni wè bè wi kàfɔligɔ téngε gè né sínne ní.
Wiī ga tí wi téngεε sienne ya?a bèle?.

Yewe béri pe wéli súuri,
nè ki ya?a, sienpiile pìile bèle, peli bé cú?ɔ bè yiri baa.

²⁹ Siensinmine peli bé kùlo líε lè kɔrigɔ,
bè mɔgɔ kùlo nī lè lèlè ó lèlè.

³⁰ Siensinwε nyuɔ kīī ne nyu né sícilime ní,
wi nyine niī ne nyu né sínne ní.

³¹ Wi Kuloceliε fàn?a kaju?ulo kiyē seβεgele wi fungo nī gè,
kire nē wiī ga pòli bè tuu?.

³² Sienpiiwe wi nīε làridi?ε caa bè siensinwε sige wè,
nīε ne wi caa né kpúumɔ ní.

³³ Nè ki ya?a Yewe sí je ga wi ya?a pe kiyε nī yè?;
wiī fòli pe- kàyu?u juu wi nē bè wi wu?ɔ?.

³⁴ -Yewe sige wè, ma wi koligo cò gè kpu?ɔ;
wi bé kpu?ɔrɔ ta?a muɔ nē bè kùlo ken lè muɔ mé kɔrigɔ.
Muɔ bé ki nyaa, sienpiile pe bé cú?ɔ bè yiri baa.

³⁵ Mi nyénì sienpiiwe nyaa wè, fungbengefòli wè,

^x37.26 Sienne pàli nê ti?ε gáà sienre yi?ε dè nê jo: wi pìile pe bé diba taa wè.

a wi 'ki líe nè tórigò,
a wi 'yè nè yéri bè tiipirige tíele gàa ki sengi gè.

³⁶ Nè ki ya?a bà wi 'tóri nè ké wè, a wi 'pùunni;
a mi 'wi caa nè mà?a, wii ní cénì nyaa? púlo wī !

³⁷ Te sien wéli wè ñàa wī né funviige ní gè;
te wi wéli ñàa fungo ki síngi gè,
né ki cén, mbàn?a kele ke béri nyu?o yanyigefòli mé wè.

³⁸ Nè ki ya?a kacu?o?òfòlilò pe bé cú?o péwu bè núgo baa !
Sienpiile pe mbàn?a kele ke bé cú?o bè yiri baa !

³⁹ Siensinmine suòlò lè ni 'kón Yewe mé,
wire ñàà wī pe làridi?e òrige gè pe fuunmò lèlè nī lè.

⁴⁰ Wī nê pe sá?a nìè pe píle nè suò sienpiile mé bèle,
wī nê pe píle nè suò né ki cén pe nyénì lí?ire jó wī mé.

38

Mi 'mi kapi?ile juu gèle níe náari bè pu?o

¹ Dawuda* ñúnudan?a gī gàa pe ñú né yakpuònrò ní dè. Bè sòngi daa.

² Yewe* yo, fǎga ní de waa yi?e mé bèri mi wu?o
muò funyerigbu?o nī gè? !

Fǎga ní de waa yi?e mé bè mi kpúòñ muò funwarige nī gè? !

³ Né ki cén muò ñaaya yi pénì jíin mi nī,
a muò kòli ki 'mi seri nè tárige.

⁴ Muò funbienre tire kenme nē, mi céri ti mieni ne yáa.
Mi cériwiime pi mieni 'cú?o mi kapi?ile keli kenme nē bè.

⁵ Mi kolimò pi 'gbu?ulo nè kpà?ala nè mi nyùgo fénige gè,
majo tugoro dī dàa ti 'lúbugo mi nē dè.

⁶ Mi nòmíró ti 'fún?o a ti nùgo ki 'pii;
mi kàala ke tònì wire wī.

⁷ Mi nyénì nyùgo cùungu gè fúo nè pénì tóri,

níe tári ne mári funbienre nī dè cenguomɔ.

⁸ Mi 'ki nyaa kàsun yē mi sènne nī gèle,
a mi cériwiime pi mieni 'cúʔɔ.

⁹ Mi 'nìe nyaa ɲɔri fùn á mi céri ti mieni ní ɲúʔɔridɔ;
mi ne cín mi fungo nī gè, fùrɔgɔ kire kenme nē.

¹⁰ Mi Kàfɔli yo, gàa mi ne caa gè, ki mieni yē muɔ yiʔe mé.
Mi cínme piì làri muɔ nēʔ.

¹¹ Mi nàzɔn wii ne wáari kpuʔɔ mi nī,
a mi ɲɔri 'ti yiri mi nī, mi nyapigele kpìenme pi 'kúɔ.

¹² Mi yaama pire kenme nē bè,
a mi siennyenine né mi nàgorilo pe 'fè mi nē;
bàli pe 'kɔni mi nē bèle, a pe 'yéri liilige.

¹³ Bàli piyē ne caa bè mi sii kúɔ wè, a pe 'gáriye pari mi yiʔe mé gè.
Bàli piyē ne mi wuʔɔgɔ caa gè, a piyē ne nyu mi cúʔomɔ nē bè;
piyē ne káfinere nyu cenge ó cenge.

¹⁴ Nè ki yaʔa mi wè, mi yē bè dùnɔ tíele, mi wè ne lúruʔ;
mi yē bè bobogo tíele, mi wè ne mi nyuɔ múgulo gèʔ.

¹⁵ ʔaan, mi yē bè sien tíele ɲàa wi wè ne lúru wèʔ,
kire nē mi nyuɔ kií gbè yakaa juuʔ.

¹⁶ Nè ki yaʔa muɔ sí mi ne siri, Yewe,
muɔ tíime muɔ bé kàa juu mi mé, mi Kàfɔli, mi Kulocelié.

¹⁷ Mi nyénì náari:
«Fǎga ki yaʔa pe- fundaanra kpíʔile mi kenme nē bèʔ,
peri piye nyíene mi nē a mi tɔligɔ ki 'pòli gè.»

¹⁸ Mi n'ɲe, ki 'kò cèri dí mi tuu,
mi fungo kayaʔa kiì mi nī súuri.

¹⁹ Né ki cén mi 'yéri mi kolimɔ nē bè;
funwuɔɔ yē mi nī mi kapiile lire kenme nē.

²⁰ Nè ki yaʔa mi leguulo peli yē sii nē, né ɲɔri ní;
piyē niʔene bàli 'mi bien bèle nyùgo fùn wè.

²¹ Bàli pe 'kapi?i líi ne kacènge fu?o tóngi gè,
piyē ne tíri mi nē bà mi ne tári kacènge kúru gu gè.

²² Yewe yo, fǎga mi wáa díe? !
Mi Kulocelié, fǎga kò liilige mi nē? !

²³ Te báan fáari ma pa mi sá?a, mi Kàfɔli, mi Suɔfɔli !

39

Weli sii wi wè ne mɔgi?

¹ *Ἡ ἰνυμῖνος ἡγιγινιῦε Ἰεδυτὺν ἠυῖου γῆ.^y Δαῦδα* ἡἰνυδαν?α γῆ γὰα πε ἡἰ né yakpuɔnrɔ ní dè.*

² Mi 'ki nyiéne nè kòn bè miè cò mi tán?agenme nī bè,
kire ga buu mi fǎga kapi?i kpí?ile né mi nyine ní lè?.

M'bé kò de mi nyuo puu gè de tóngi né jùo ní
lèle líi nī sienpiuwe wii mi táanni wè.

³ Mi sí kò bobogo, miì yakaa juu?,
mi 'kò pìiriwe píaa,^z
a mi laame pi 'pien nè tóri,

⁴ a mi fungo ki 'tan?ana mi sindinge nī gè.
Bà mi puu ne sòngí wè, kàsun ki 'nyì,
a kire 'ki ya?a a mi kénì juu:

⁵ Yewe* yo, -ki ya?a mi- mi sii wi kúogenme cén bè,
né cènye jori yi 'kò mi sii nī wè,
kire ga buu mi- ki cén kenme bíi nē mi 'fa?a wè.

⁶ Ki n'ge muo 'mi cènye ken yè cèri bè kadaala tíele,
mi mɔogenme pi wè yafien muo yi?e mé gè?
?aan, sien ó sien wi 'yè nè yéri wè, wii bè ḡgari tíele ! Ye- ḡó cè.

⁷ Wii ne waa níe báan bè jènyine tíele,

^y39.1 Yedutun wi yé puu Dawuda ḡnuyumino ḡyeginine taanriwuu wáa (1Kele 16.41-42; 25.1,3,6; 2Kele 5.12; 35.15). Pe 'wi mí?e yeri gè míeni tieye nyáa nī yè: ḡún 62, 77 né 89.

^z39.3 Siene páli nè tí?e gáa sienre yi?e dè nè jo: *Mi sè cénì nyasiantaanra juu?*

wi ffigi ne mári bè ñógari tíele.

Wii ne ti gbun?uni; wii sí ki cén ñàa wi bága ti koli dè?.

⁸ Kire nē, mi Kàfòli, gáa m'bé ní de siri ?

Mi sòngirò ti mieni yē muo nē !

⁹ -Mi cò ma yige mi kacu?ogolo nī gèle;

făga mi ya?a kàalafòli wi- mi tí?e? !

¹⁰ Bà ki nyaa muo ma 'ki kpí?ile gè,

mi bé kò bobogo, mi sì ní yakaa juu?.

¹¹ -Muo kagbenge lá?a gè mi nē !

Muo kòli kaguruyo yire kenme nē, mi 'cú?o nè kúo !

¹² Muo ne sien kpúon wè wi kolimò kenme nē bè;

bè màrigbuu tíele wè muo ne ki mugu

yegge gáa ki 'sien déni wè kpu?o gè.

?aan, sien ó sien yē bè ñógari tíele. Ye- ñó cè.

¹³ Yewe yo, -mi náarige lú?u gè,

má líiye cáan mi kòkuulo mé lè má sí mi suo !

Făga ki kpí?ile majo muo sì mi yéturo nyaa dè? !

Né ki cén mi yē nabonwo wī,

níe tòrí muo tí?e nī gè bè mi tuulieye tíele yè.

¹⁴ Făga ní de mi wéli bè mi wu?o?,

-muo yi?e lá?a gè mi nē,

kire ga buu mi ní gbè tí?e cígini séni mi kári wè,

mi sǐ ní ga buu bile?.

40

Yewe, pa mi suo !

¹ *Íjúnunujumino yieginuwe wu?u gī. Dawuda* ñúnudan?a gī gàa pe ñú né yakpuonro ní dè.*

² Mi yé Yewe* sige wè nè mi sòngirò ta?a dè wi nē kpu?o;

a wi 'nyùgo cùngu gè nè mi yékpòli lú?u lè.

³ A wi 'mi píle nè yige kùu kàwi?i nī gè,

nè mi yige fàrigeluulo nī lè,
níe mi tǎliyo sigi yè nè yérige kàdenigbaala nē lè
né ki kpí?ile a mi yedanyogolo ke 'fèriye kéndi?e taa.

⁴ A wi 'húnuvɔngɔ le mi nyuo nī gè
gàa ní m'béri weli Kulocelie gbù?ɔró wè.
Sienne sáa bé ki nyaa;
pe béri fi?é Yewe nē wè bé ténge wi nē.

⁵ Fundaanra sien wī wire h́áà wi 'wi sòngiro ta?a dè Yewe nē wè;
wi nǎ fǎli bè ta?a fungbu?ɔ sienne nē bèle?,
peli bálì pe waa káfinere kúru gu dè.^a

⁶ ?e Mi Kulocelie Yewe, muo kacèngele kiyē ni?egele díe? !
Muo 'kakpoliyo kpí?ile né sòngijenre ní weli kǎli mé gè !
Sien wè bile bè muo tíele? !
Mi ne caa bè ki jáari bè muo kakpoliyo juu yè,
né sí ki ya?a yi 'ni?e nè tóri sien gbè yi tóri yè.

⁷ Kakuɔɔ yajuuro dè né yaliire yakenre ní dè,
kire yákuo bè? muo ne caa?.
?m?m, muo nyénì mi ngbú?ulo múgu gèle kire ga buu mi- gbè lú?u:
muo wè ne kakuɔɔ kaasorigido* né kapi?ile kàsulugo kaara
h́à?aná dè ne caa?.^b

⁸ Kire nē a mi 'ki juu né jo: «Ki n'ge, mi nyénì pen !
Ki nyénì sebe mi wu?u nē gè sebekuruwo nī wè.»^c

⁹ Ki 'mi déni mi- de muo nyénì kele kpín?ini gèle, mi Kulocelie.
Muo fàn?a kaju?ulo kiyē mi fungo nī gè.

¹⁰ Mí nyénì muo sínme juu bè sienni?eme gboli nī lè,^d

^a40.5 Sienne pǎli nè ti?e gáà sienre yi?e dè nè jo: *peli bálì pe waa yasanro kúru gu dè.*

^b40.7 Koliyo nyáà wu?u gè 7-9, ki 'juu baa Eb 10.5-7.

^c40.8 Sienne pǎli nè ti?e gáà sienre yi?e dè nè jo: *mi ne báan né sebe ní wè h́àa pe 'sebe mi wu?u nē gè.*

^d40.10 Sienne pǎli nè ti?e gáà sienre yi?e dè nè jo: *mi ne ki nyu ne jo Kulocelie nyénì tán?a ken m'mé.*

mi sì pìiri ti nē?, Yewe yo, muo 'ki cén.

¹¹ Mi sì muo sínne làrige lè mi fungo nī gè?
mi nyénì muo kasingele né muo suɔɔ wu?u juu gè.
Mi sì muo bànguɔ déniɛ né muo kányi?e wu?u làrige gè
sienni?eme gboli nī lè?.

¹² Muo Yewe wè, muo sǐ ga fǒli bè muo nyinidaaguugo lá?a gè mi nē?
Muo bànguɔ déniɛ né muo kányi?e kaala ní lè,
ti bága de mi wéli súuri.

¹³ Né ki cén mi wu?ɔgboliyo yi nyénì ni?e nè mi mà?a nè su?u,
mi kapi?ile ke 'mi cira nè cò.
Miĩ ní gbè jáa bè ke kpàri jò bèri ke nya?a?,
ke 'ni?e nè tóri mi nyùgo nzìire nē dè; mi lèbaanna ni 'kúɔ.

¹⁴ Yewe yo, yéri ki nē ma mi cò ma suɔ !
Yewe, te báan fáari ma pa mi sá?a !^e

¹⁵ -Ki ya?a fiere tón pe nē dàa ti 'kpú?ɔ dè,
sienne bálì pe caa bè mi sìi kúɔ wè !
Pe- koli pe kàdu?u wáa, fa?ama- sí pe taa,
sienne bálì pe caa yawu?ɔ mi taa wè !

¹⁶ -Ki ya?a ki- puu pe nē funwuɔɔ dí fiere- pe taa,
bàli pe nyu mi wu?u nē gè né jo: «?anhaa, ?anhaa !»

¹⁷ -Ki ya?a bìli pe muo caa bèle, pe mieni pe- puu fundaanra nē
bèri muguri muo kenme nē bè.

Bàli ki 'dèni á muo ní pe suɔfɔli wè, peri ki nyu súuri pe jo:
«Kpu?ɔɔ yeli ti de tari Yewe mí?e nē gè !»

¹⁸ Bà mi yē fuunmɔfɔli né ní fùrɔgɔfɔli wè,
ki yeli mi Kàfɔli wi- sòngi daa né mi ní !
Muo yē mi sá?afɔli né ní ñàa wi mi píle ne suu wè,
kire nē, mi Kuloceliɛ, fǎga mɔgɔ díe? !

^e40.14 Koliyo nyàa wu?u gè 14-18, wéli baa 70.2-6.

Wu?ogofoli náarige gī

¹ *Ŋúnunujuminɔ yieginiwe wu?u gī. Dawuda* ŋúnudan?a gī gàa pe ŋú né yakpuɔnrɔ ní dè.*

² Fundaanra sien wī wire ñàà wi sòngí fɔngofoli wu?u nē gè.

Wu?ogɔ cenge nī gè, Yewe* bé wi suɔ.

³ Yewe ne wi wéli ne wi sī ci?ige wè.

Wi nê ki kpí?ile wi- fundaanra taa dàala nē lè,

wi nê wi ya?a wi leguulo kiye nī yè?.

⁴ Yewe yē né wi ní wi wu?ogɔ yasinεε nē gè.

A wī ne yáa wè, muɔ Yewe wè, muɔ nê wi burufenine yi?ε bèle.^f

⁵ Mi yé ki juu né jo: «Yewe yo, -nyinime taa mi nē !

Ma mi pu?ɔ, né ki cén mi nyénì kapiile kpí?ile muɔ nē.»

⁶ Mi leguulo piyē ne funbin?ε sienre nyu mi nē né jo:

«Lèlè líi nī wi bága kùu dí sienne pe sí fi?ε né wi mí?ε ní gè díe ?»

⁷ A pe wàa 'pen bè ba mi wéli wè,

wi nê wīi kpí?ile majo wire ne sientaanra nyu wī.

Nè ki ya?a baa wi fungo nī gè wi nìe kele kálì gbòborí bè mi luɔ.

A wi kénì yiri wè, wi nê ti jáari sienne mé bèle.

⁸ Sienne bálì 'mi bien bèle, pe pìye pínε ne palile ne nyu;

piyē ne pìye kíi mi wu?ogɔ wori nē dè né jo:

⁹ «Yaaguumɔ pi 'wi cò !

Wi 'sínε yasinεε nē gè; wīi ní ga yè cígini? !»

¹⁰ Mi tíime nàgori kpuɔwɔ wè, ñàa tíime nē mi cé ténge wè,

ñàa wi puu ne wúu ne líi né mi ní wè,

wire 'wi yedanyɔnɔ kón lè mi kúrugú né kpìlikpili juu wè.^g

¹¹ Muɔ Yewe wè, ma nyinime taa mi nē !

^f41.4 Sienne páli nê ti?ε gáa sienre yi?ε dè nè jo: *wi nê wi líe nè lá?a wi yasinεε nē gè.*

^g41.10 Ki sienre ti 'juu baa Mar 14.18; Zan 13.18.

Te báan ma pa mi yège; m'bé mi fu?ɔ tɔn gè pe mé.

¹² A kire 'kpí?ile gè, a mi kénì ki cén mi woli ni 'kpú?ɔ muɔ mé lè,
mi leguuwo wiĩ ní ga kòkuulo wáa mi wori nē dè
bé jo wire 'fàn?a taa mi nē?.

¹³ Mi wè, mi funviige kire kenme nē, a muɔ 'mi cò,
né koli nè mi téngε muɔ yi?ε mé gè lèlε ó lèlε.

¹⁴ Kpu?ɔɔ yeli ti de tari Yewe nē, Isirayeli* Kuloceliε wè,
lèlε ó lèlε, bè ki líε baa ki sélime nē bè, bèri waa súuri.
Ki- taa ki- puu bè ! Amiina !^h

SEBE SIINWUU

Ŋúnuyo 42-72

^h41.14 Koligo gáà sienre dáà tii ne kpu?ɔɔ tari Kuloceliε nē, tire ti 'Ŋúnuyo Sebe Péliwe kúɔ wè. Ŋúnuyo sebe senmine ní bèle, nyasienkeniye nyáà yii baa pe kúɔɔciye ní yè (wéli baa 72.18-19; 89.53; 106.48).